

Podpora biodiverzity v urbanizovanom prostredí

Vyhodnotenie druhého ročníka súťaže „Hlavné mestá biodiverzity 2011“

Podpora biodiverzity v urbanizovanom prostredí

Vyhodnotenie druhého ročníka súťaže
„Hlavné mestá biodiverzity 2011“

Autori:

Mgr. Natália Rumanová

Ing. Zuzana Hudeková

Fotografie na prednej strane obálky: www.abe.babinovo.sk, Ing. Zuzana Hudeková

Fotografie na zadnej strane obálky: Ing. Zuzana Hudeková, archív REC Slovensko

Grafické spracovanie a tlač:

Beck and partners International, s.r.o., Bratislava

Bratislava

December 2011

Publikácia bola zostavená v rámci projektu "Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach: Európska cena Hlavné mesto biodiverzity", ktorý v rokoch 2009-2011 realizovalo Regionálne environmentálne centrum pre krajiny strednej a východnej Európy - REC Slovensko s finančnou podporou LIFE a MŽP SR.

<http://www.capital-biodiversity.eu>

http://www.rec.sk/Capital_of_Biodiversity.htm

www.rec.sk

ISBN 978-80-89320-09-7

Regionálne environmentálne centrum pre krajiny strednej a východnej Európy
- REC Slovensko, Bratislava, December 2011

□ OBSAH

Úvod	5
1. Ochrana biodiverzity v urbanizovanom prostredí.....	7
2. Stručné zhodnotenie druhého ročníka súťaže „Hlavné mestá biodiverzity 2011“ na Slovensku	13
3. Stručné zhodnotenie druhého ročníka súťaže „Hlavné mestá biodiverzity 2011“ v ostatných krajinách zapojených do projektu.....	17
4. Vyhodnotenie najzaujímavejších otázok z dotazníkov a porovnanie výsledkov slovenských miest	19
5. Vyhodnotenie indikátorových otázok v jednotlivých krajinách projektu	23
6. Zapojené slovenské mestá a obce a ich dobré príklady z praxe	27
Záver	47
Zoznam použitých skratiek.....	48
Zoznam použitej a odporúčanej literatúry	49
Zoznam tabuliek, obrázkov a grafov	50

□ ÚVOD

Biodiverzita predstavuje jeden z najdôležitejších a zároveň v súčasnosti jeden z najohrozenejších prírodných zdrojov. Biodiverzita, alebo biologická diverzita, predstavuje rôznorodosť všetkých živých foriem na Zemi, ako aj ich genetickej vybavenosti, spoločenstiev ale aj rôznorodosť ich životných prostredí, teda ekosystémov. V dôsledku ľudskej činnosti dochádza na Zemi k neustálemu ohrozovaniu až strate biodiverzity. Prítom ľudstvo je na biodiverzite závislé a od jej funkcie závisí jeho prežitie.

Tieto funkcie, ktoré poskytuje biodiverzita alebo príroda ako taká pre ľudstvo, sú nazývané aj „ekosystémové služby“ a sú to napríklad: zabezpečenie potravín, poskytovanie liečiv, materiálov na výrobu oblečenia, stavebných materiálov ako napr. dreva, palív, čistenie a neustály kolobeh vody, čistenie ovzdušia, premena oxidu uhličitého na kyslík, udržiavanie klímy, zachytávanie slnečného žiarenia, zabezpečovanie opelenia a tým produkciu plodín, kolobeh látok a ešte oveľa viac. Ekosystémové služby prírody sú poskytované zadarmo a pre ľudstvo sú neoceniteľné - približne 40% svetovej ekonomiky je priamo závislých na biologických produktoch alebo procesoch.

Okrem zabezpečovania základných ľudských potrieb a ekonomickej závislosti, má biodiverzita ešte jednu významnú funkciu, a to vplyv na ľudskú psychiku a zabezpečenie kvality života. Či už prostredníctvom turistiky, rekreácie alebo prechádzky parkom, pobyt v prírode blahodarne vplýva na našu psychiku, odstraňuje stres a udržiava nás v dobrej kondícii. Okrem toho má príroda a biodiverzita pre mnohých estetický, kultúrny, či dokonca duchovný rozmer.

V súčasnosti je však biodiverzita vážne ohrozená nadmerným využívaním až drancovaním jej zdrojov, ktoré sa neustále zvyšuje aj v dôsledku neúmerného rastu ľudskej populácie, znečisťovaním ovzdušia, vody aj pôdy, fragmentáciou až degradáciou biotopov, zavádzaním nepôvodných druhov rastlín a živočíchov do ekosystémov a v neposlednom rade zmenou klímy.

Od roku 1970 sa naším pričinením znížil počet zvierat o 30 percent, plocha dažďových pralesov a morských rias sa zmenšila o 20 percent a pokrytie brehu živými koralovými útesmi kleslo o 40 percent¹. „Ľudstvo si vytvorilo ilúziu, že sa bez biodiverzity nejako zaobíde a že teda ide o okrajový problém dnešného sveta. Pravde je taká, že ju (biodiverzitu) potrebujeme viac ako kedykoľvek predtým. Uvedomme si, že na Zemi žije šesť miliárd ľudí a do roku 2050 sa svetová populácia rozrastie na deväť miliárd - nie je teda otázkou, či sa snažiť brániť životodarné ekosystémy. Otázkou je, ako ich zachrániť“².

Od roku 2007 po prvýkrát v histórii viac ako polovica svetovej populácie žije v mestách. Hoci mestá zaberajú len 2 percentá zemského povrchu, ich obyvatelia využívajú 75 percent prírodných zdrojov planéty. Mestá čerpajú z okolitých ekosystémov tovar a služby a ich produkty a emisie môžu mať vplyv na regionálne alebo dokonca globálne ekosystémy. Pre mestá sú životne dôležité zdravé a správne fungujúce ekosystémy a biodiverzita. Čistá voda, potraviny, lieky a kvalita života sú len niektoré zo služieb, ktoré ponúka biodiverzita mestám. Uznávajúc význam biodiverzity a zdravých ekosystémov pre ich prežitie, mestá v súčasnosti prevzali mnoho iniciatív na efektívne využitie a zachovanie ich prostredia. Takéto akcie môžu mať dosah ďaleko za hranice mesta ovplyvniac biologickú rozmanitosť v globálnom meradle³.

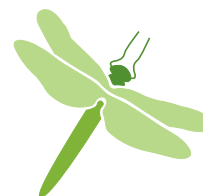
Práve preto je pre nás potešením, predstaviť Vám v tejto brožúre tie mestá a obce na Slovensku, ktoré prostredníctvom súťaže „Hlavné mestá biodiverzity“ preukázali, že im nie je ľahostajný stav a kvalita životného prostredia a biodiverzity na ich území. Ich príklady a praktické skúsenosti so starostlivosťou o svoje životné prostredie a biodiverzitu sú súčasťou predkladanej brožúry, ktorá je zhrnutím tohtoročnej súťaže „Hlavné mestá biodiverzity 2011“. Súťaž sa organizovala rámci projektu Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach: Európska cena Hlavné mesto biodiverzity, financovaného z programu EÚ LIFE+ a spolufinancovaného Ministerstvom životného prostredia SR.

¹ <http://www.guardian.co.uk/science/2010/may/10/un-report-economic-impact-biodiversity?INTCMP=SRCH>

² <http://aktualne.centrum.sk/veda-a-technika/clanek.phtml?id=1207666>

³ http://www.unep.org/urban_environment/PDFs/Ecosystems_and_Biodiversity_Role_of_Cities.pdf

1. OCHRANA BIODIVERZITY V URBANIZOVANOM PROSTREDÍ

Pomerne často sa stretávame s pohľadom na mesto ako na protiklad krajiny, kde človekom zmenené prostredie nehŕá dôležitú úlohu z pohľadu biodiverzity. Opak je pravdou - úroveň biodiverzity, množstvo druhov, či už živočíšnych alebo rastlinných, v urbanizovanom prostredí často dokonca prevyšuje okolité krajinné prostredie. Prírodné prvky, parky, lesy, záhrady, cintoríny, otvorené priestranstvá či dokonca budovy, ich strechy poskytujú veľkú rôznorodosť a vytvárajú unikátne prostredie pre rozličné druhy. Kontakt obyvateľov miest s prírodou a prírodným prostredím je tiež veľmi dôležitý a je jedným z ukazovateľov kvality ich života. Zároveň prírodné prvky v urbanizovanom prostredí poskytujú množstvo environmentálnych a ekonomických prínosov od zlepšenia kvality ovzdušia, cez zmiernenie negatívnych vplyvov zmeny klímy, až po zhodnocovanie nehnuteľností a zabezpečenie možností krátkodobej rekreácie obyvateľov sídla.

Možností na ochranu biodiverzity na miestnej úrovni je skutočne mnoho. Patrí sem:

- zvyšovanie podielu vegetácie, osobitne v zastavaných centrách miest;
- zahrnutie ochrany biodiverzity do územného plánovania;
- zakladanie prírode blízkych sadovníckych úprav;
- starostlivosť o verejnú zeleň prírode blízkym spôsobom;
- ochrana biotopov a druhov, ako aj tvorba koridorov spájajúcich jednotlivé biotopy;
- informovanie a zvyšovanie vedomia občanov a ďalších kľúčových aktérov o ochrane biodiverzity.

V ďalšom texte predstavíme niektoré z týchto možností bližšie.

Foto: Pestré záhony lákajú rozličné druhy hmyzu (Zdroj: archív REC)

□ 1.1 ZVYŠOVANIE PODIELU VEGETÁCIE

O význame vegetácie a prírodných prvkov na území miest, či už z pohľadu ochrany biodiverzity, ale aj z pohľadu zlepšovania mikroklimy, zachytávania prachových častíc (osobitne PM_{10}), zmiernovania negatívnych účinkov zmeny klímy, estetickej, rekreačnej funkcie, sa už popísalo pomerne veľa. V silne urbanizovaných územiach je potrebné na výsadbu zelene využívať aj netradičné spôsoby, známe sú v súčasnosti tzv. “pocket “ parky, kde sa na malé “vreckové” parčíky menia rozličné menšie plochy a preluky.

Veľmi efektívna je aj výsadba stromov do uličných stromoradií, na parkoviská, na zelené stredové deliace pásy vozovky. Rovnako sa dajú využívať aj tzv. alternatívne druhy zelene - napr. popínavé dreviny na fasádach, zelené strechy a pod. Zo zahraničia poznáme mestá, kde je miestnymi ustanoveniami zavedené povinné budovanie

zelených striech, ako príklad sa môže uviesť švajčiarsky Basel, kde toto ustanovenie platí od roku 2002, ako aj ďalšie mestá ako Kodaň, Linz a pod.

Foto: Stromoradie a zatrávňovacie dlaždice na parkovisku (Zdroj: archív REC)

Foto: Popínavé rastliny a malý parčík (pocket park) láka k oddychu (Zdroj: archív REC)

Foto: Extenzívna zelená strecha zadržiava zrážkovú vodu, vytvára priaznivú mikroklimu a poskytuje priestor pre rôzne druhy živočíchov (Zdroj: archív REC)

1.2 ZAHRNUTIE CIEĽOV OCHRANY BIODIVERZITY DO ÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA

Na miestnej úrovni je možné za pomoci územno-plánovacích regulatívov dôsledne chrániť zeleň a prírodné prvky. Ako príklad môžeme uviesť uplatňovanie aktualizovaných Štandardov minimálnej vybavenosti obcí (Urbion, 2010), ktoré slúžia ako metodická príručka pre obstarávateľov a spracovateľov územnoplánovacej dokumentácie⁴. Pre oblasť zeleň sú tu premietnuté nielen požiadavky na ochranu biodiverzity, ale aj kvalitného prostredia pre obyvateľov sídiel. Uvedené požiadavky sú v návrhu štandardov vyjadrené:

- množstvom, rozlohou zelene a pod.,
- dostupnosťou zelene pre obyvateľov,
- % vyjadrením vegetačných plôch (percentuálny pomer vegetačnej plochy k celkovej ploche),
- % vyjadrením pokrývnosti drevinami (percentuálny pomer plochy porastenej drevinami k celkovej vegetačnej ploche),
- % nepriepustnosti - priemerná priepustnosť vyjadrená súčtom priepustnosti plôch podľa jednotlivých typov povrchov na danej ploche

1.3 ZAKLADANIE PRÍRODE BLÍZKYCH SADOVNÍCKYCH ÚPRAV

Bežné sadovnícke úpravy, pri ktorých sa používajú z veľkej väčšiny nedomáce, exotické druhy drevín a bylín z okrasných škôlok, sa v meste s úspechom nahrádzajú prírode blízkymi úpravami. Tvorba takýchto plôch má nielen nesmierny význam z pohľadu podpory biodiverzity, ale zároveň prináša mestu či obci aj ekonomické úspory.

Známe sú premeny trávnikov na tzv. kvitnúce lúky, kde je základom výmena substrátu a vytvorené nové, priepustné

podložie. Na vymenený substrát, ktorý je osobitne upravený a veľmi chudobný na živiny, sa následne vysieva zmes domácich druhov kvitnúcich bylín. Zároveň sa tak úplne vylúči používanie pesticídov a hnojív, kosba prebieha raz - maximálne 2 krát do roka. Na piesčitej pôde takto môže rásť aj vyše 400 druhov kvitnúcich bylín, z ktorých viaceré môžu byť vo voľnej prírode chránené, vzácne alebo ohrozené. Takýto menežment sa osobitne s úspechom využíva pozdĺž komunikácií, električkových tratí a pod.

⁴ <http://www.urbion.sk/ww2/wp-content/uploads/2011/01/%C5%A0tandardy-minim%C3%A1lnej-vybavenosti-obc%C3%AD-skr%C3%A1ten%C3%A9-znenie.pdf>

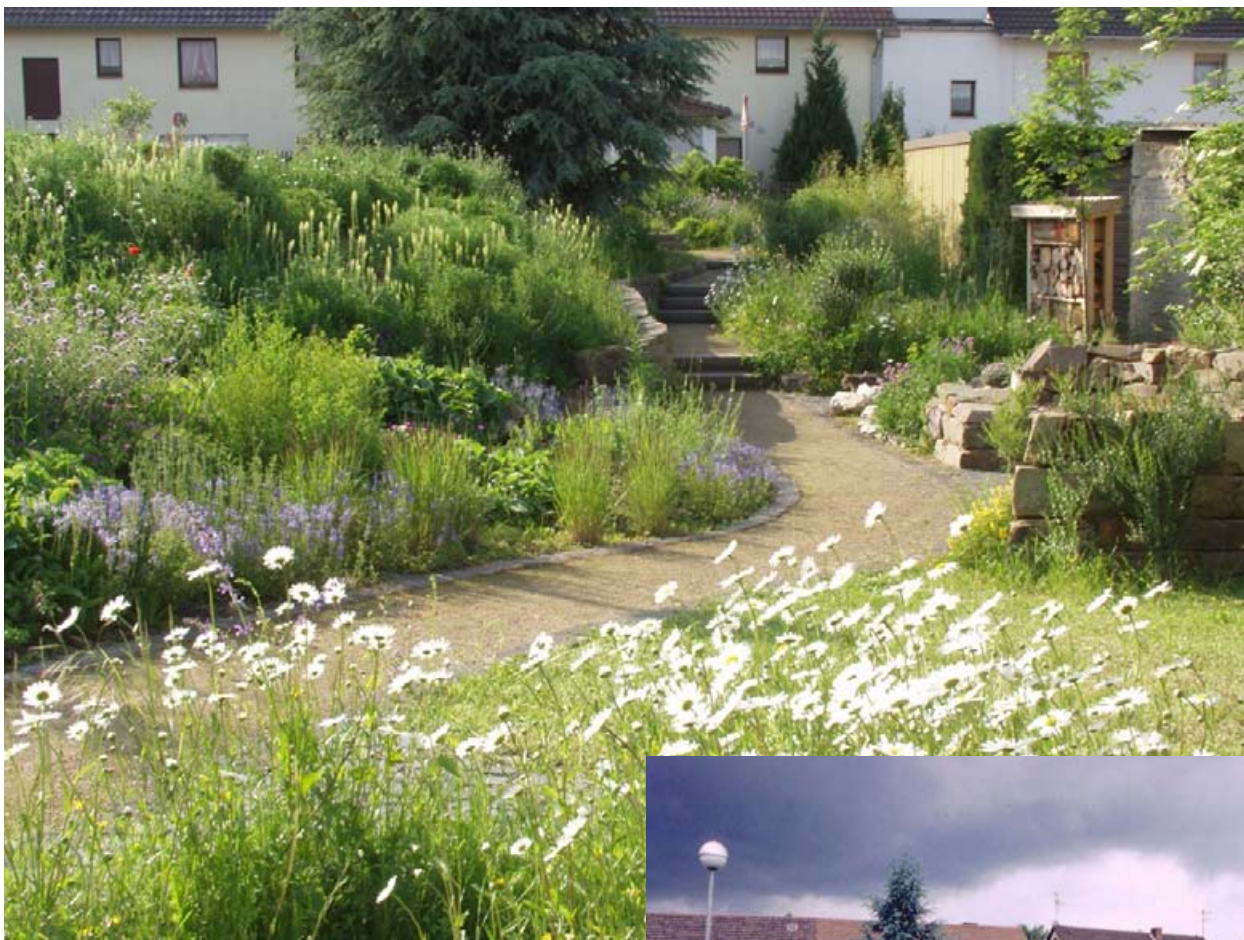

Foto: Plocha pred úpravou (foto vpravo) a po založení prírodnej záhrady vo Wachtbergu (Nemecko) ukazuje, ako je možné podporiť biodiverzitu na pomerne malej ploche na miestnej úrovni (Zdroj: © Hans Georg Levin, Wachtberg, Nemecko)

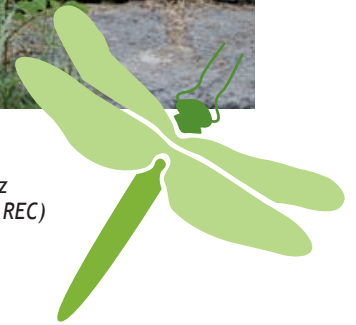

Za ďalší príklad môžeme uviesť väčšie či menšie sadovnícke úpravy, vytvorené ako „kúsky“ prírody. Okrem kvitnúcich lúk, tak ako boli popísané vyššie, nechýbajú suché múriky, úkryty pre hmyz, živé ploty, skupinky drevín z rozličných druhov domácich krov či bylinkové špirály. Určitou výhodou, okrem prínosu pre biodiverzitu, sú aj minimálne náklady na následnú údržbu.

FOTO: Pestrá kvitnúca lúka šetrí finančné zdroje za kosenie a okrem estetickej stránky podporuje biodiverzitu (Zdroj: © Hermann Bösche, Bamberg Nemecko)

Foto: Biotop - kvitnúca lúka priamo pred európskym parlamentom v Bruseli a úkryt pre hmyz v prirodne založenom parku v Paríži (Zdroj: archív REC)

1.4 PRÍRODE BLÍZKY MENEŽMENT ZELENE

V súlade so zákonom o obecnom zriadení č. 369/1990 Z.z. obce na Slovensku vykonávajú správu verejných priestranstiev, cintorínov a údržbu verejnej zelene. Princíp prírode blízkeho tzv. diferencovaného menežmentu zelene, ktorého základná idea spočíva vo filozofii udržateľného rozvoja má nesmierny význam, nakoľko :

- chráni vodného zdroje a ich kvalitu v obci,
- chráni zdravie obyvateľov,
- podporuje biodiverzitu,
- chráni kvalitu prostredia,
- šetrí obecný rozpočet.

Prírode blízky menežment zelene sa začína dobrou evidenciou všetkých plôch a ich správneho zatriedenia do intenzitných kategórií údržby. Komplexne pojednáva všetky úkony údržby, od prírodných postupov pri ochrane rastlín bez používania chemických preparátov, cez kosenie so zreteľom na ochranu hmyzu a iných živočíšnych druhov a zároveň s umožnením tvorby semien u jednoročných bylín, čo znamená kosenie s termínom kosenia pred 15. májom a po 15. auguste, odplevelovanie (ručné, termické a pod.), dôsledné mulčovanie záhonov, nielen kvôli obmedzeniu rastu nežiadúcich bylín a plevela, ale aj kvôli zamedzeniu nežiadúcemu vysušovaniu pôdy a pod. Osobitne sa dbá na vhodný výber druhov, a to formou využívania trvalkových záhonov nenáročných na závlahu a dobre znášajúcich podmienky stanovišťa.

Všetky hore uvedené postupy sú dôsledne odkomunikované s občanmi.

Foto: Kvety vo verejnej zelene a ich pestrosť láka hmyz - len trávnik a niekoľko ihličnanov ochudobňuje prostredie o biodiverzitu (Zdroj: archív REC)

V prírodnom zázemí mesta sa využíva znova pasenie rozličným druhom dobytky, poníkmi a ovcami.

Rovnako sa začína presadzovať pestovanie potravín - zeleniny a ovocia v komunálnych záhradách, alebo priamo vo verejnej zelene (pozri foto z nemeckeho Andernachu).

Foto: Kričková fazuľa, papričky a vyše 100 druhov paradajok bolo s veľkým úspechom vysadených vo verejnej zeleni v nemeckom Andernachu (Zdroj: samospráva Andernach)

2.

STRUČNÉ ZHODNOTENIE DRUHÉHO ROČNÍKA SÚŤAŽE „HLAVNÉ MESTÁ BIODIVERZITY 2011“ NA SLOVENSKU

Na Slovensku sa v tomto roku realizoval už druhý ročník súťaže „Hlavné mestá biodiverzity 2011“, ktorú vyhlásilo REC Slovensko v spolupráci s ÚMS a ZMOS. Záštitu nad súťažou prevzalo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Súťaž sa realizovala v rámci medzinárodného projektu „Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach: Európska cena Hlavné mesto biodiverzity“ a okrem Slovenska prebiehala aj v Nemecku, Francúzsku, Maďarsku a Španielsku. Celkovo sa do súťaže v piatich krajinách zapojilo 267 samospráv, z čoho sa na Slovensku zapojilo spolu 25 miest a obcí. Jednou z hlavných aktivít projektu bola podpora a motivácia mestských samospráv k ochrane prírody a biodiverzity, a to práve prostredníctvom spomínanej súťaže ako aj prostredníctvom seminárov, ktoré mali za úlohu zvýšiť vedomosti zamestnancov samospráv v otázkach životného prostredia a biodiverzity.

V porovnaní s predchádzajúcim ročníkom súťaže, sa tento rok mohli súťaže zúčastniť nie len mestá, ale aj všetky obce na Slovensku. Tomu boli prispôsobené aj nové kategórie, v ktorých mohli obce a mestá súťažiť podľa počtu

obyvateľov. Jednalo sa o kategórie: do 1000 obyvateľov, od 1001 do 10 000 obyvateľov, od 10 001 do 50 000 obyvateľov a nad 50 000 obyvateľov.

V roku 2011 prebiehala súťaž v dvoch kolách, v ktorých bolo potrebné vyplniť dotazníky a uviesť projekty týkajúce sa nasledujúcich tém: trvalo udržateľné spravovanie krajiny a plánovanie; komunikácia a vzdelávanie v oblastiach starostlivosti o životné prostredie a biodiverzita a zmena klímy. V oboch dotazníkoch mestá a obce odpovedali spolu na 27 otázok.

Počet bodov, ktoré mohli jednotlivé mestá a obce získať, bol daný súčtom bodov za odpovede v dotazníkoch a za predložené projekty, ktoré hodnotil Národný poradný výbor. Celkový počet bodov bol následne prepočítaný na percento úspešnosti, a to rozhodlo o výslednom poradí miest a obcí v súťaži.

Do druhého ročníka súťaže sa zapojilo celkovo 25 miest a obcí, z toho do druhého kola prešlo 22 z nich. Do prvého kola súťaže sa zapojili nasledovné mestá a obce:

do 1000 obyv.	1001 - 10 000 obyv	10 001 - 50 000 obyv.	viac ako 50 001
Hiadel'	Babín	Bánovce nad Bebravou	Banská Bystrica
Čierne Pole	MČ Bratislava - Devín	MČ Bratislava - Karlova Ves	Nitra
Zábiedovo	Kremnica	Humenné	Prievidza
	Rybník	Levice	Trnava
	Stupava	Lučenec	
	Terňa	Michalovce	
	Uhrovec	Pezinok	
	Vysoké Tatry	Piešťany	
		Skalica	
		Zvolen	

Tab. 1: Mestá a obce zapojené do 1. kola súťaže „Hlavné mestá biodiverzity“ v roku 2011.

Obr. 1: Mapa miest a obcí, ktoré sa zapojili do súťaže v roku 2011 (farebne odlišené podľa počtu obyvateľov).

Oficiálne vyhlásenie víťazov a slávnostné odovzdávanie cien sa konalo dňa 10. októbra 2011 v bratislavskom hoteli Sorea Regia. Odovzdávania cien sa okrem zástupcov zapojených miest a obcí zúčastnili zástupcovia Ministerstva životného prostredia, Únie miest Slovenska, Združenia miest a obcí Slovenska a Národného poradného výboru, ktorý hodnotil

predkladané projekty súťažiacich miest a obcí. Zároveň boli na slávnostné vyhodnotenie súťaže prizvané aj médiá.

Na základe vyplnených dotazníkov a uvedených projektov sa v jednotlivých kategóriách najlepšie umiestnili nasledovné mestá / obce:

	do 1000 obyv.	1001 - 10 000 obyv.	10 001 - 50 000 obyv.	Mesto viac ako 50001
1	Zábiedovo	Kremnica	Michalovce	Nitra
2	Čierne Pole	Vysoké Tatry	Zvolen	Trnava
3	Híadeľ	Rybník	Lučenec	Banská Bystrica

Tab. 2: Víťazi súťaže za rok 2011 vo svojich kategóriách.

Slávnostné vyhodnotenie súťaže a odovzdávanie cien 2011. Na ľavej fotografii primátorka mesta Kremnica ako víťaz vo svojej kategórii a zároveň absolútny víťaz súťaže. Na fotografii vpravo starosta obce Zábiedovo ako víťaz vo svojej kategórii, ktorý zároveň získal cenu za najlepší projekt. (Zdroj: archív REC Slovensko)

Celkovým víťazom tohtoročnej slovenskej súťaže sa stalo mesto **Kremnica**, ktoré získalo titul „Hlavné mesto biodiverzity 2011“ za jeho aktívny prístup k ochrane a tvorbe životného prostredia ako aj za zaujímavé projekty realizované v tejto oblasti. Ocenenie „Najlepší projekt“ získala tento rok obec **Zábiedovo** najmä za jeho Program environmentálne uvedomelého občianstva, v rámci ktorého aktívne a komplexne vzdeláva svojich občanov v otázkach separovania odpadu v obci a zapájaním obyvateľstva všetkých vekových kategórií formou rôznych projektov tiež napĺňa jednu zo svojich priorit vyplývajúcich z členstva v medzinárodnom združení Klimatická aliancia.

Okrem vecných cien, ktoré do súťaže poskytli ENVIROMAGAZÍN a REC Slovensko, každé súťažiacie mesto alebo obec získalo certifikát potvrdzujúci jeho účasť v súťaži a ročné predplatné časopisu ENVIROMAGAZÍN. Víťazi vo svojich kategóriách získali diplomy ako aj krásne a hodnotné knižné publikácie. Absolútny víťaz slovenskej súťaže získal príslušne označenú dopravnú značku označujúcu vstup do mesta, ako „Hlavného mesta biodiverzity 2011“.

Okrem toho sa zástupcovia mesta Kremnica 24. novembra 2011 zúčastnili stretnutia víťazov jednotlivých národných súťaží „Hlavné mestá biodiverzity“ v Bruseli. Stretnutie zástupcov piatich víťazných miest sa uskutočnilo v rámci pravidelných stretnutí organizácie ICLEI “Breakfast at Sustainability’s” (B@S) v priestoroch regionálneho zastúpenia euroregiónu Južné Tirolo -Trentino, kde si prevzali ocenenie z rúk komisára EÚ pre životné prostredie Janeza Potočnika. Zároveň mali zástupcovia víťazných miest možnosť predstaviť svoje mesto a jeho aktivity, ako aj nadviazať kontakty s ostatnými víťaznými mestami.

Fotografia vľavo: Kremnická primátorka, p. Zuzana Balážová, preberá ocenenie z rúk komisára EÚ pre životné prostredie Janeza Potočnika. Fotografia vpravo: Spoločná fotografia víťazných miest národných súťaží za rok 2011. (Zdroj: archív REC Slovensko)

Pri tejto príležitosti Janez Potočnik, komisár EÚ pre životné prostredie, vo svojej reči vyzdvihol význam miestnych samospráv pri napĺňaní cieľov stanovených v novej Stratégii EÚ pre biodiverzitu do roku 2020. Povedal: „Len vtedy bude možné zastaviť úbytok biodiverzity, ak si spoločnosť uvedomí jej nesmierny význam pre blaho a udržateľný rozvoj. Mali by sme dostať na našu stranu všetky európske dediny, mestá aj veľkomestá, nakoľko tieto sú kľúčovými hráčmi pri ochrane biodiverzity na miestnej úrovni. A navyše, samosprávy sú aj kľúčovými hráčmi pri tlmení tohto odkazu priamo svojim občanom“

Semináre

Rovnako, ako tomu bolo aj v prvom ročníku súťaže, aj tento rok sa v rámci projektu realizovali semináre, ktoré mali viesť k zvyšovaniu povedomia zamestnancov mestských a obecných úradov ako aj starostov a primátorov v otázkach starostlivosti a ochrany biodiverzity v mestách.

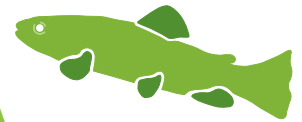
V rámci podpory miestnych samospráv v integrácii biodiverzity do ich plánovania a rozhodnutí bol partnermi projektu IUCN (Medzinárodná únia ochrany prírody) a ICLEI (Medzinárodná rada pre miestne environmentálne iniciatívy) vyvinutý rad školiacich modulov - podkladových materiálov, ktoré boli vytvorené na základe uvedomovania si medzier vo vedomostiach v jednotlivých krajinách ako aj na základe aktuálnych tém týkajúcich sa biodiverzity.

Vychádzajúc z pripravených školiacich modulov a prizvaním slovenských odborníkov v jednotlivých oblastiach, zorganizovalo REC Slovensko v spolupráci s ÚMS, ZMOS, MŽP SR a SAŽP v roku 2011 dva semináre, z ktorých prvý sa konal vo februári v Bratislave na tému „Možnosti financovania projektov v oblasti ochrany biodiverzity“. Druhý seminár bol organizovaný v Banskej Bystrici v máji ako sprievodný program festivalu ENVIROFILM a zameriaval sa na „Ochranu biodiverzity v plánovacích nástrojoch miest a obcí“.

Organizovaných seminárov sa v roku 2011 zúčastnilo celkovo 86 účastníkov z 22 samospráv, štátnej správy a ďalších organizácií zaoberajúcich sa problematikou životného prostredia v mestách.

Semináre organizované vo februári v Bratislave a v máji v Banskej Bystrici. (Zdroj: Archív REC Slovensko)

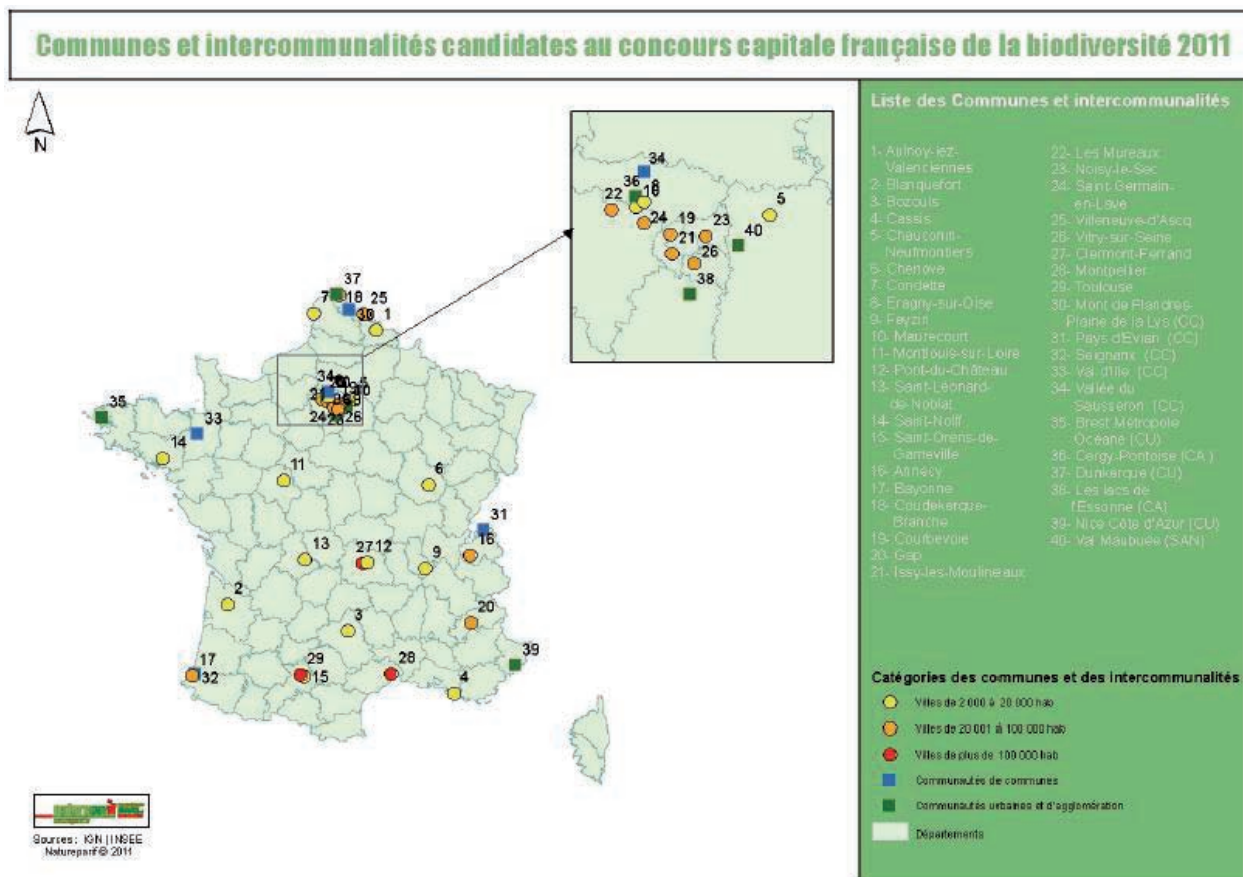
3. STRUČNÉ ZHODNOTENIE DRUHÉHO ROČNÍKA SÚŤAŽE „HLAVNÉ MESTÁ BIODIVERZITY 2011“ V OSTATNÝCH KRAJINÁCH ZAPOJENÝCH DO PROJEKTU

Súťaž vo Francúzsku

Do druhého ročníka súťaže sa vo Francúzsku zapojilo celkovo 40 samospráv, ktoré boli rozdelené do troch veľkostných kategórií podľa počtu obyvateľov. Absolútnym víťazom Francúzskej národnej súťaže sa stalo mesto Montpellier s 257 092 obyvateľmi, ktoré dostalo toto ocenenie predovšetkým za príkladný program na ochranu biodiverzity pre roky 2010-2014.

Súťaž v Nemecku

V Nemecku sa počas trvania projektu organizovala len jedna súťaž, ktorá bola vyhlásená v roku 2010 a trvala do roku 2011 kedy bolo oznámené vyhodnotenie súťaže. Víťazom nemeckej národnej súťaže sa stalo mesto Hannover s počtom obyvateľov 519 212, a to najmä kvôli ekovýhovným aktivitám zameraným na verejnosť. Celkovo sa do nemeckej súťaže zapojilo 124 samospráv.

Obr. 2: Mestá, ktoré sa zapojili do súťaže v roku 2011 vo Francúzsku. (Zdroj: Les collectivités agissent pour préserver la biodiversité, 2011)

Sút'až v Maďarsku

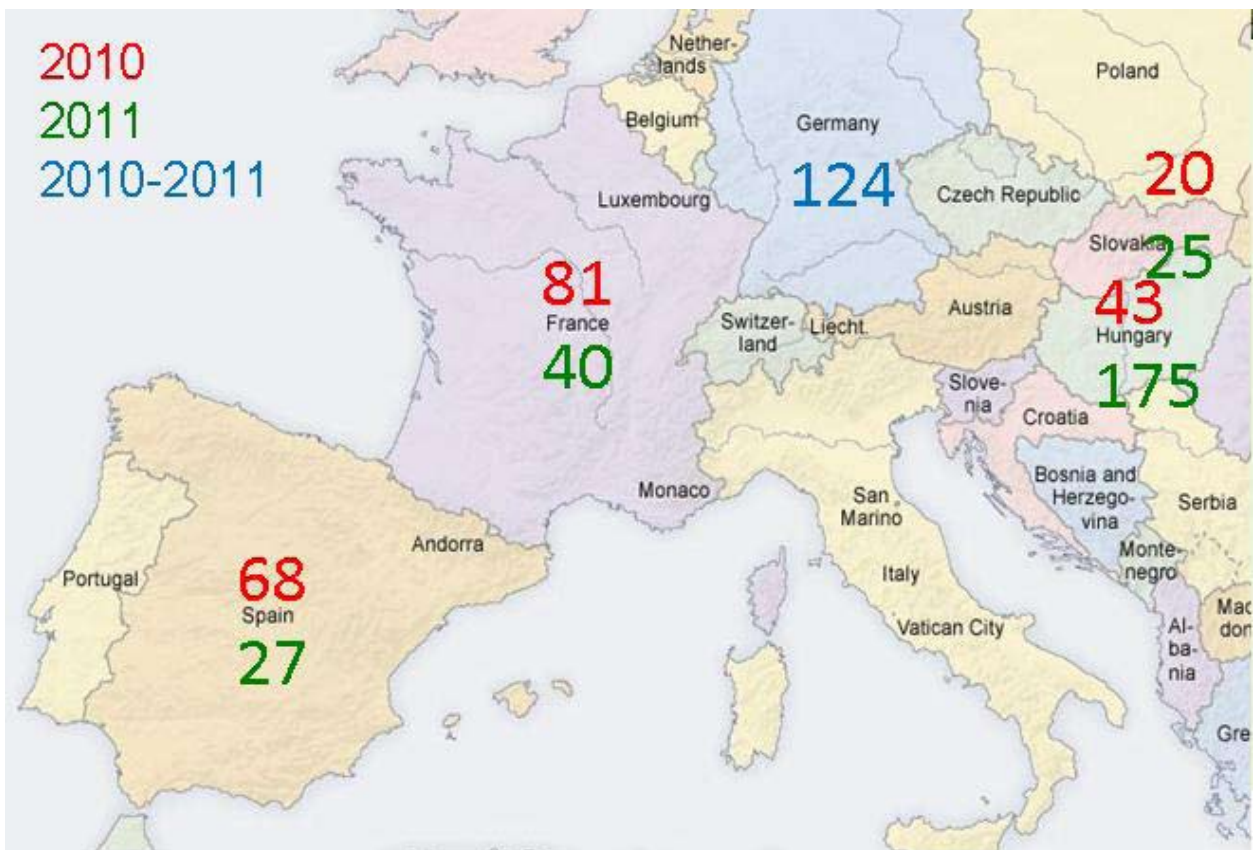
Maďarským hlavným mestom biodiverzity je mesto **Szen-tes** s počtom obyvateľov 29 375, ktoré zvíťazilo aj vďaka úspešnému, prírode blízkemu manažmentu vodného toku Kurca a ochrane pôvodných druhov v agrárnej krajine. V Maďarsku sa v roku 2011 prihlásilo do súťaže „Hlavné mestá biodiverzity“ 175 samospráv.

Sút'až v Španielsku

V Španielsku sa do druhého ročníka súťaže prihlásilo 27 samospráv. Víťazom súťaže sa stala obec **Puebla de Sanabria** s 1586 obyvateľmi osobitne za zavedenie úspešných plánovacích nástrojov a regulatívov, ktoré zabezpečujú udržateľný rozvoj tohto sídla.

Obr. 3: Mapa zobrazujúca mestá, ktoré sa zapojili do súťaže v roku 2011 v Maďarsku. (Zdroj: A Biológiai sokféleség, biodiverzitás védelmének ösztönzése a Magyarországi településeken, 2011)

Obr. 4: Porovnanie počtu zapojených samospráv do súťaže „Hlavné mestá biodiverzity“ v roku 2010 a v roku 2011.

4. VYHODNOTENIE NAJZAUJÍMAVEJŠÍCH OTÁZOK Z DOTAZNÍKOV A POROVNANIE VÝSLEDKOV SLOVENSKÝCH MIEST

Ako už bolo spomenuté v predchádzajúcich kapitolách, súťaž „Hlavné mestá biodiverzity“ prebiehala v roku 2011 v dvoch kolách. Dotazníky oboch kôl súťaže boli rozdelené do troch hlavných tematických blokov, pričom v dotazníku druhého kola bolo možné ku každej téme uviesť dva projekty, ktoré samosprávy realizovali alebo realizujú pre ochranu a zachovanie biodiverzity.

V súvislosti s dosiahnutými výsledkami miest a obcí je potrebné zdôrazniť, že ich vzájomné porovnávanie je len orientačné a nemalo by byť cieľom, ale len pomocným kritériom hodnotenia úspešnosti. Každé mesto a obec má totiž odlišnú východiskovú pozíciu a vyvíja sa v špecifických podmienkach.

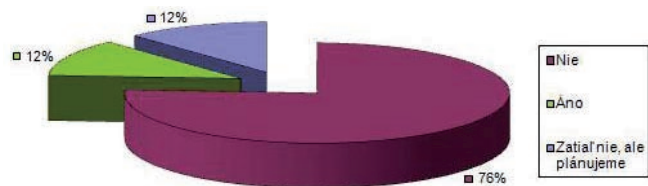
4.1. VYHODNOTENIE NAJZAUJÍMAVEJŠÍCH OTÁZOK DOTAZNÍKA PRVÉHO KOLA

Okruh 2 Trvalo udržateľné využívanie krajiny a ochrana prírody

Otázka 3: Kúpilo alebo podporilo Vaše mesto / obec kúpu (dlhodobý prenájom, výmena pozemkov) niektorých území s cieľom zabezpečenia ochrany prírody a krajiny?

Na otázku, či mesto alebo obec niekedy prenajalo alebo vymenilo pozemky za účelom zabezpečenia ochrany biodiverzity vo svojom katastrálnom území, až 76 % odpovedalo nie. Vzhľadom na rozpočet miest a obcí na Slovensku je takéto riešenie pre zachovanie biodiverzity skôr netradičným riešením a preto môžeme dať za príklad tri mestá, ktoré použili práve takéto riešenie pre ochranu biodiverzity na svojom území.

Prvým z nich je mesto Kremnica, ktorá vyňala územie o rozlohe cca 120 000 m² z TTP a obhospodaruje ho ako lesné pozemky. Jedná sa o územie s vysokým rizikom erózie, ktorého zalesnenie zabezpečí jeho stabilizáciu a minimalizuje škody. Mesto tiež vedie rokovania s Cirkevným zborom Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku Kremnica ohľadom dlhodobého prenájmu pozemku v ich vlastníctve za účelom jeho začlenenia do projektu Zechenterova záhrada. Uvedený pozemok je momentálne zanedbaný, v projekte bude riešený ako bylinková záhrada prípadne symbolický cintorín s vegetačnými úpravami a bude sprístupnený verejnosti. Mesto má k uvedenému zámeru od majiteľa predbežný súhlas.

Graf č. 1: Kúpa, dlhodobý prenájom, výmena pozemkov s cieľom zabezpečenia ochrany prírody a krajiny.

Druhým je mesto Michalovce, ktoré vedie rokovania s vlastníkom parku, ktorého rozloha je cca 6 ha za účelom získania týchto pozemkov do vlastníctva mesta Michalovce.

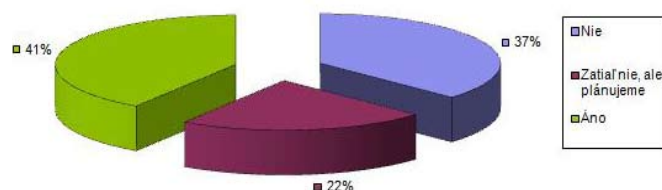
Do tretice je to mesto Trnava, ktoré zamenilo pozemky využívané ako PPF so súkromnými vlastníckymi za účelom vybudovania izolačnej zelene (4,90 ha) medzi poľnohospodárskou pôdou a okrajom obytnej zástavby v mestskej časti Trnava - Východ. Mesto Trnava tiež dlhodobo prenajíma a zabezpečuje správu „lesoparku“ pri Kamennej ceste. „Lesopark“ (15 ha) nie je chráneným územím, avšak nachádza sa v blízkosti Chráneného areálu Trnavské rybníky.

Otázka 5: Spolupracuje mesto / obec s farmármi a poľnohospodármi?

Na otázku, či mesto / obec spolupracuje s farmármi a poľnohospodármi 41 % odpovedalo áno a 22 % zapojených miest a obcí odpovedalo, že zatiaľ nie, ale plánujú si spracovať opatrenia na podporu ekologicky orientovaného poľnohospodárstva.

Tie mestá a obce, ktoré sa vyjadrili kladne, najčastejšie poskytujú informácie pre drobných poľnohospodárov o ekologickom poľnohospodárstve a podporujú poskytovanie ekologických potravín pri akciách usporiadaných mestským / obecným úradom (bio-potraviny, fair trade a iné).

Štyri so zapojených miest / obcí uviedli, že obecnú / mestskú poľnohospodársku pôdu si môže prednostne prenajať ekologicky hospodáriaci subjekt a v troch mestách / obciach sa zavádzajú poľnohospodárske postupy zamedzujúce erózii pôdy (orba po vrstevnici, revitalizácie medzí, remízok, terások, podpora ozeleňovania poľných ciest a pod.).

Graf č. 2: Spolupráca mesta / obce s farmármi a poľnohospodármi

Z ďalších opatrení uvádzaných na podporu poľnohospodárstva zapojenými mestami / obcami je zaujímavý predaj poľnohospodárskych prebytkov v trhových priestoroch, ktoré sú vo vlastníctve mesta Nitra, alebo nahlasovanie chemických postrekov poľnohospodárskych subjektov mestu Banská Bystrica, a tým ochrana včelstiev, vtáctva aj obyvateľstva (formou verejnej vyhlášky).

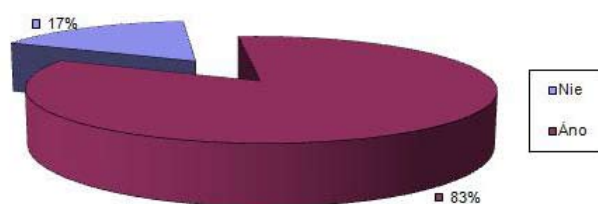
Otázka 9: Venuje sa Vaše mesto/obec ochrane historických krajinných štruktúr, tradičných zručností a pod.??

Pri otázke, či sa mesto / obec venuje ochrane historických krajinných štruktúr, tradičných zručností a podobne, až 83 % súťažiacich miest odpovedalo kladne.

Z uvedených príkladov sa mestá a obce venujú zachovaniu tradičných zručností najčastejšie prostredníctvom jarmokov, trhov a kultúrnych akcií, na ktorých sa prezentujú rôzne remeslá a tradície. Napríklad v Prievidzi je súčasťou Prievidzských mestských dní tzv. Ulička remesiel, kde sa predstavujú ľudoví majstri nielen z Hornej Nitry - rezbári, medovníkárky, výšivkárky, výrobcovia prútených košov, syrových špecialít, kožených, či keramických predmetov.

Čo sa týka ochrany historických krajinných štruktúr, zaujímavý je napríklad projekt obnovy Zechenterovej záhrady mesta Kremnice. Zechenterova záhrada bola vyhlásená už v roku 1958 za chránenú, čo je slovenskou raritou, preto mesto pre jej obnovu oslovilo odborníkov a projektu predchádzal rozsiahly historický prieskum. Zároveň bol projekt počas celého procesu tvorby konzultovaný s krajským pamiatkovým úradom.

Ďalším príkladom je mesto Zvolen, ktoré sa snaží zachovať prírodné prostredie okolo vodných tokov Slatiny a Hrona a aktívne vstupujeme do konaní so správcami tokov vo ve-

Graf č. 3: Ochrana historických krajinných štruktúr a tradičných zručností

ciach ochrany prírody a krajiny. Na území Laníc s prírodnou krajinárskym charakterom a výmerou 20 ha sa mesto snaží o zachovanie pôvodných meandrov Hrona, vodných prvkov, mokradi a vegetácie prostredníctvom územného plánovania a spolupráce s vlastníkami a správcami pozemkov formou usmerňovania ich činností.

Obec Uhrovec zase zrealizovala obnovu a úpravu zelene v časti parku, ktorý sa nachádza v blízkosti Uhrovského kaštieľa a rodného domu Ľudovíta Štúra a Alexandra Dubčeka v centre námestia a je kultúrnou pamiatkou. Odstránili sa tiež kroviny a náletové dreviny, ktoré svojimi koreňmi narušovali statiku kultúrnej pamiatky.

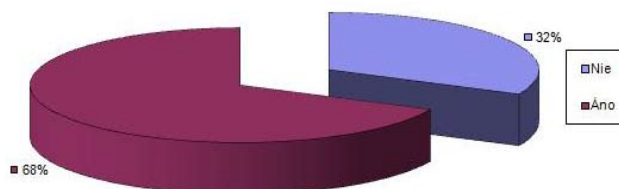
Okruh 3 Komunikácia, účasť verejnosti

Otázka 1: Proces účasti verejnosti - máte stratégiu na zapájanie verejnosti do rozhodovacieho procesu v oblasti ochrany prírody a krajiny a územného rozvoja nad rámec legislatívnych požiadaviek?

Na túto otázku odpovedalo kladne až 68 % miest a obcí zapojených do súťaže. Pre inšpiráciu uvádzame niektoré zaujímavé príklady zapojenia verejnosti do rozhodovacieho procesu:

- Organizovanie ankiet.
- Medializácia zámerov, verejné diskusie.
- Pravidelné zverejňovanie tlačových správ.
- Stránkový deň primátora.
- Pravidelné stretnutia vedenia mesta s občanmi podľa jednotlivých výborov mestských častí, za účasti odborných pracovníkov mesta, na ktorých sa riešia a evidujú podnety občanov.
- Informovanie prostredníctvom obecnej / mestskej webovej stránky, miestnej tlače, brožúr a pod.
- Zapájanie verejnosti do procesu tvorby a ochrany životného prostredia formou organizovania verejných súťaží (napr. súťaž o najkrajšiu predzáhradku, súťaž o najkrajší balkón a pod.).

- Prezentácia pripravovaných projektov formou verejných prezentácií s možnosťou pripomienkovania.
- Vyjadrenie názorov a pripomienok občanov prostredníctvom schránky dôvery.
- Vzdelávanie obyvateľstva a ďalšie aktivity smerujúce k participácii občanov na veciach verejných.
- Rokovaní komisie životného prostredia sa môže zúčastňovať aj verejnosť.

Graf č. 4: Stratégia miest / obcí na zapájanie verejnosti do rozhodovacieho procesu v oblasti ochrany prírody a krajiny a územného rozvoja nad rámec legislatívnych požiadaviek

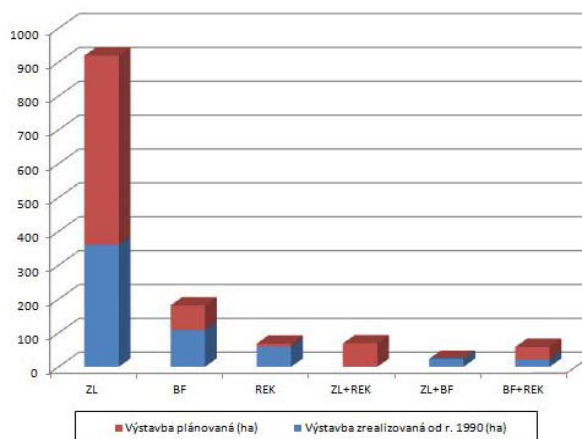
4.2. VYHODNOTENIE NAJZAUJÍMAVEJŠÍCH OTÁZOK DOTAZNÍKA DRUHÉHO KOLA

Okruh 1 Trvalo udržateľné spravovanie krajiny a plánovanie

Otázka 4.2: Uvedte pomer výstavby na zelenej lúke (doteraz nezastavané, voľné plochy) k obnove a rekonštrukcii zanedbaných a spustených areálov a plôch (za určité časové obdobie).

Hoci 77 % súťažiacich miest a obcí uviedlo, že v ich katastrálnom území sa zachádzajú opustené a zanedbané plochy, tzv. brownfields, len polovica z týchto miest a obcí si vedie presnú evidenciu, ktorú pravidelne aktualizuje.

V otázke, kde mali súťažiaci mestá a obce uviesť pomer výstavby na zelenej lúke (doteraz nezastavané, voľné plochy) k obnove a rekonštrukcii zanedbaných a spustených areálov a plôch jednoznačne dominovala výstavba

Graf č. 5: Suma všetkých stavebných aktivít uvádzaných mestami / obcami na zelenej lúke (ZL), brownfields (BF) alebo rekonštrukcie (REK), prípadne kombinácia týchto možností, uvádzané v hektároch.

na doteraz nezastavaných plochách - či už išlo o výstavbu zrealizovanú od roku 1990, alebo o výstavbu plánovanú. Výstavba na opustených plochách prípadne rekonštrukcia nevyužívaných budov za výstavbu na zelenej lúke výrazne zaostáva. Príčinou je najmä vyššia nákladnosť revita-

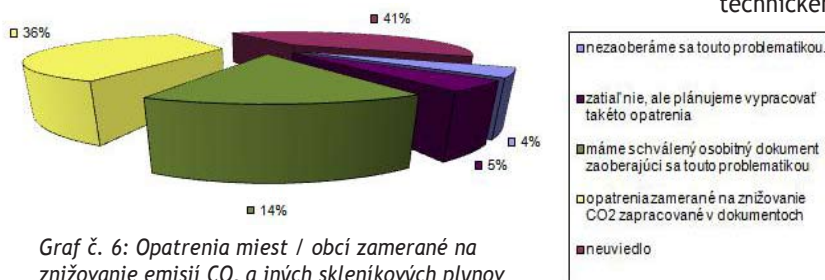
lizácie územia napr. z dôvodu kontaminácie podlažia, odstránenia nepotrebných objektov a pod.

Okrem toho často pre územia brownfields nie je dostatok údajov, nie sú pre územia vykonané špeciálne prieskumy a analýzy a nie sú známe potenciálne riziká⁵.

Okruh 3 Biodiverzita a klimatické zmeny

Otázka 1: Zaoberá sa Vaše mesto/obec problematikou znižovania emisií CO₂ a iných skleníkových plynov? Máte vypracovaný a schválený osobitný dokument zaoberajúci sa touto problematikou, alebo sú zapracované opatrenia zamerané na znižovanie emisií CO₂ a iných skleníkových plynov v existujúcich plánovacích a rozvojových dokumentoch? O aké zmierňujúce opatrenia na predchádzanie klimatickým zmenám sa jedná?

Väčšina zapojených miest a obcí (41 %) odpovedala na otázku, či majú vypracovaný a schválený osobitný dokument zaoberajúci sa problematikou znižovania CO₂ a iných skleníkových plynov záporne s tým, že plánujú opatrenia na zníženie skleníkových plynov vypracovať. Zároveň však 36 % zapojených miest a obcí odpovedalo, že už v súčasnosti majú opatrenia na znižovanie emisií CO₂ zapracované v plánovacích a rozvojových dokumentoch.

Graf č. 6: Opatrenia miest / obcí zamerané na znižovanie emisií CO₂ a iných skleníkových plynov

Najčastejšie sa jedná o nasledujúce opatrenia:

- podpora alternatívnej (cyklistickej a pešej) dopravy, mesto/obec vybudovalo, resp. rozšírilo sieť existujúcich cyklotrás,
- mesto/obec má rozpracovaný projekt na využitie obnoviteľných zdrojov energie, resp. mesto/obec plánuje takéto zdroje energie využívať v budúcnosti,
- obmedzenie najvyššej povolenej rýchlosti, kontrola technického stavu vozidiel samosprávy,
- podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie, napr. mesto/obec prevádzkuje / spoluprevádzkuje zdroje energie (vykurovanie, teplá voda) na báze obnoviteľných zdrojov (biomasa, vodná, veterná, slnečná energia, geotermálne zdroje).

Otázka 2: Aké konkrétne kroky a opatrenia realizuje Vaše mesto/obec na zmiernenie predpokladaných možných dôsledkov zmeny klímy?

Z uvádzaných opatrení väčšina zapojených miest a obcí uviedla, že realizuje nasledovné opatrenia:

- mesto/obec podporuje výsadbu drevín v zastavanom území (aj netradičnou formou ako napr. popínavé dreviny - vertikálna zeleň, aleje, živé ploty, zelené strechy a pod.),
- mesto/obec realizovalo, alebo sa podieľalo, podporilo revitalizáciu vodného toku, parku, zelených plôch alebo ďalších prírodných prvkov,
- mesto sa stará a ochraňuje existujúce dreviny v zastavanom území obce,
- na verejných priestranstvách mesto/obec buduje priepustné povrchy.

Graf č. 7: Opatrenia miest / obcí na zmiernenie predpokladaných možných dôsledkov zmeny klímy

⁵ http://fast10.vsb.cz/lepob/index4/handbook_sk_screen.pdf

5. VYHODNOTENIE INDIKÁTOROVÝCH OTÁZOK V JEDNOTLIVÝCH KRAJINÁCH PROJEKTU

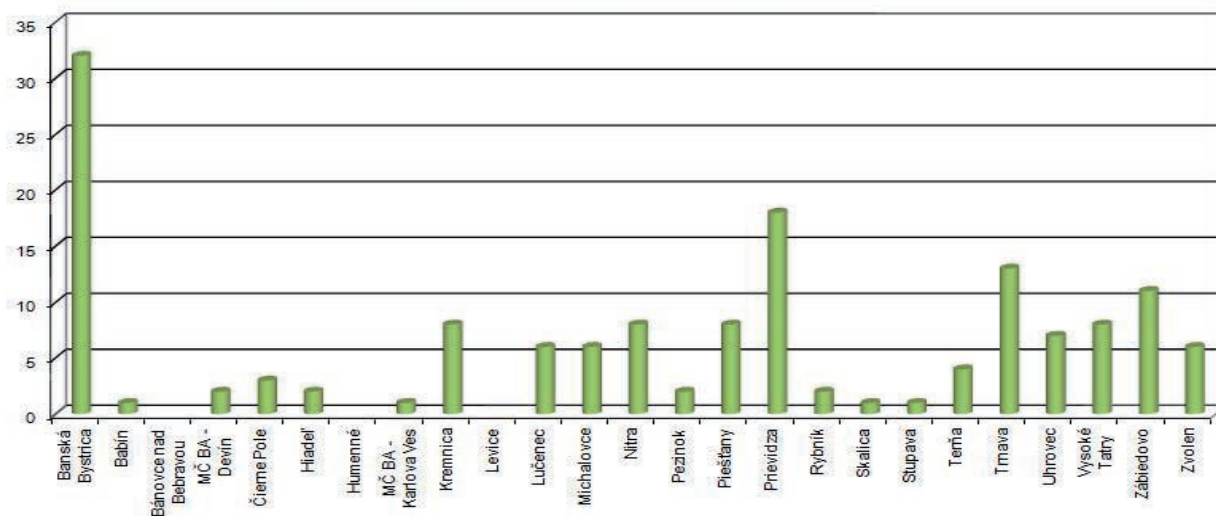
Súčasťou dotazníkov národných súťaží v jednotlivých zapojených krajinách do projektu boli indikátorové otázky, ktoré boli vybrané z tzv. Singapurského indexu biodiverzity (CBI). Singapurský index biodiverzity bol vytvorený skupinou expertov na podnet Sekretariátu pre Dohovor o biologickej diverzite a Výboru pre národné parky v spolupráci s organizáciou Globálne partnerstvo pre mestá a biodiverzitu v Singapure a slúži na hodnotenie stavu biodiverzity v mestách. Úlohou Singapurského indexu je predovšetkým podať informácie o stave a kvalite biodiverzity v mestách. Singapurský index o biologickej rozmanitosti miest je navrhnu-

tý tak, aby slúžil ako nástroj na vlastné monitorovanie / hodnotenie pokroku miest a miestnych orgánov v otázkach starostlivosti o biodiverzitu v mestách.

Vzhľadom na rôzne podmienky týkajúce sa starostlivosti a ochrany prírody, krajiny a biodiverzity v jednotlivých krajinách zapojených do projektu, bolo zo súboru indikátorov Singapurského indexu vybraných 10 indikátorov, ktoré najlepšie zodpovedali podmienkam v jednotlivých krajinách. Napriek tomu na viaceré indikátorové otázky nevedeli jednotlivé mestá a obce presne odpovedať z dôvodu chýbania príslušných údajov.

5.1 INDIKÁTOROVÉ OTÁZKY Z DOTAZNÍKOV SLOVENSKEJ SÚŤAŽE

Indikátor 1: Počet podujatí zameraných na zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti životného prostredia organizovaných v meste/ obci za rok (nie je podmienkou, aby bol Váš úrad aj organizátorom, postačuje podpora mesta/obce)

Graf č. 8: Počet podujatí zameraných na zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti životného prostredia organizovaných v mestách / obciach za rok

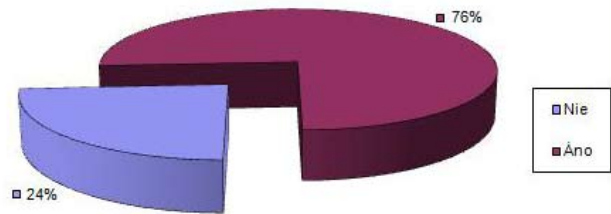
Graf poukazuje na počet podujatí organizovaných jednotlivými súťažiacimi mestami a obcami za rok. Až 88 % zapojených miest a obcí organizovalo za rok aspoň jedno podujatie zamerané na zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti životného prostredia. Priemerne však zapojené mestá a obce zorganizovali za rok 6 takýchto podujatí. Najčastejšie sa jednalo o podujatia zamerané na vzdelávanie žiakov základných a stredných škôl ako aj detí

predškolského veku a aktivity so zapojením občanov do čistenia verejných priestranstiev (parku, vodného toku a pod.). Okrem týchto aktivít mestá a obce v dotazníkoch uvádzali, že pre svojich občanov organizujú (často v spolupráci s občianskymi združeniami, záujmovými krúžkami a pod.) rôzne prednášky, besedy a ďalšie informačné aktivity alebo súťaže týkajúce sa rôznych oblastí životného prostredia.

Indikátor 2: Sú vo Vašom meste/obci občianske združenia zaoberajúce sa ochranou prírody a krajiny? Ak áno, berie obecný alebo mestský úrad počas prípravy všetkých rozvojových dokumentov, ktoré by sa mohli dotýkať záujmov ochrany prírody, neformálne do úvahy mimovládny sektor a občianske združenia?

Až 76 % súťažiacich miest a obcí uviedlo, že v ich meste / obci pôsobia občianske združenia. Z nich len 53 % uviedlo konkrétne príklady spolupráce na poli ochrany prírody a krajiny.

Z uvedených príkladov stojí za zmienku napr. spolupráca mestského úradu vo Zvolene s občianskym združením v procese plánovania úpravy verejných priestranstiev so zapojením verejnosti (Park Lanice, Revitalizácia obytného súboru Zvolen Západ, Domanov park). V meste Trnava sa Slovenský cykloklub Bicyglo Trnava aktívne zapojil do vytvárania koncepcie cyklotrás v meste aj v extraviláne mesta Trnava mimo frekventovaných dopravných trás s využitím predovšetkým poľných ciest so sprievodnou vegetáciou. V meste Nitra funguje viacero občianskych združení, vďaka ktorým došlo napríklad k montáži búdok pre netopiere v Mestskom parku a

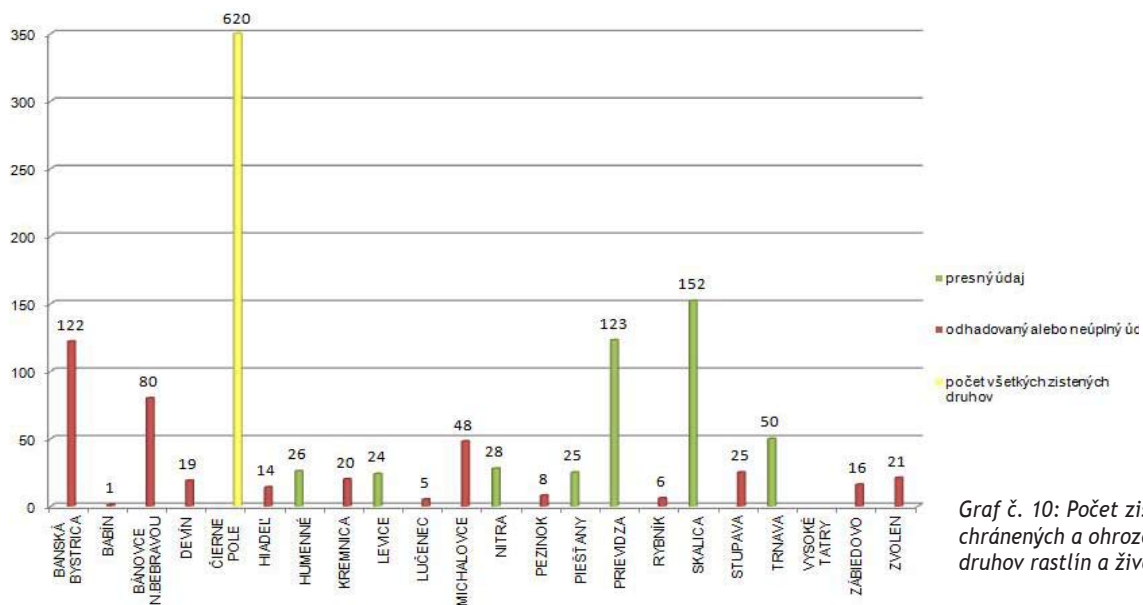
Graf č. 9: Pôsobnosť občianskych združení v mestách / obciach

pravidelnému čisteniu Zoborského lesoparku. Okrem toho sa občianske združenia v Nitre aktívne zapojili do budovania Parku pod Borinou, výsadby zelene v meste, workshopov a verejných prerokovaní zámerov v CMZ Nitra s ohľadom na ochranu zelene.

Indikátor 3: Počet a názov zistených chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov v katastrálnom území mesta/obce

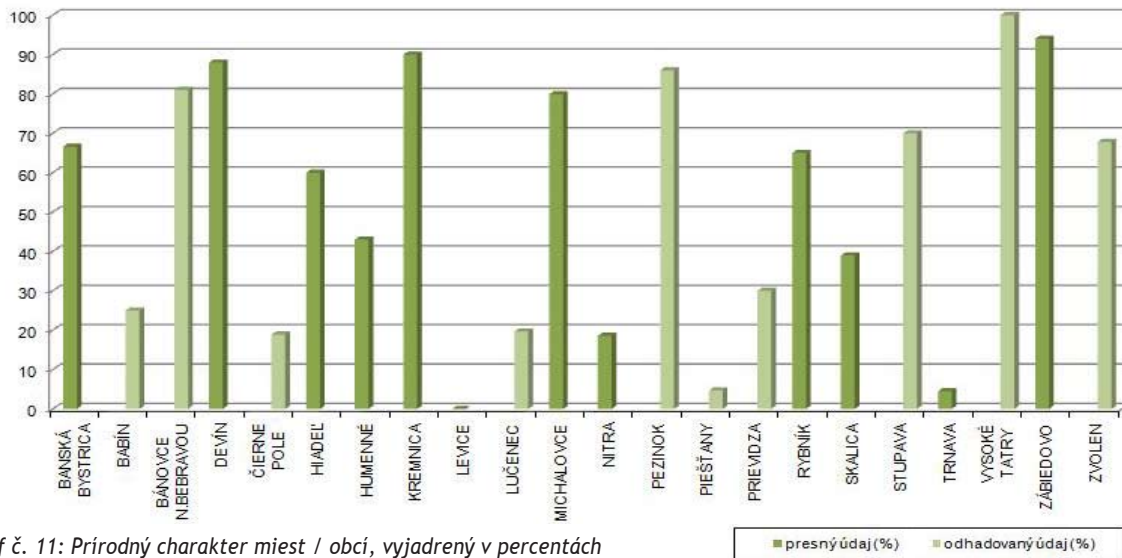
Prostredníctvom tohto indikátora sme zistili, že obce majú často neúplné a nepresné údaje o výskyte chránených a ohrozených druhov na svojom katastrálnom území. Zo všetkých miest a obcí, ktoré nám poslali vyplnený dotazník druhého kola, približne len 36 % vedelo uviesť presný počet chránených a ohrozených druhov vyskytujúcich sa v ich katastrálnom území.

Nedostatok údajov jednak súvisí s tým, že mestá a obce nemajú vlastných odborníkov, ktorí by boli schopní zozbierať takéto dáta, ale najmä s nedostatkom finančných prostriedkov, ktoré by mestá a obce museli vynaložiť na zaplatenie odborníkov potrebných na zmapovanie svojich území.

Graf č. 10: Počet zistených chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov

Indikátor 4: Aká časť Vášho mesta/obce má prírodný charakter?

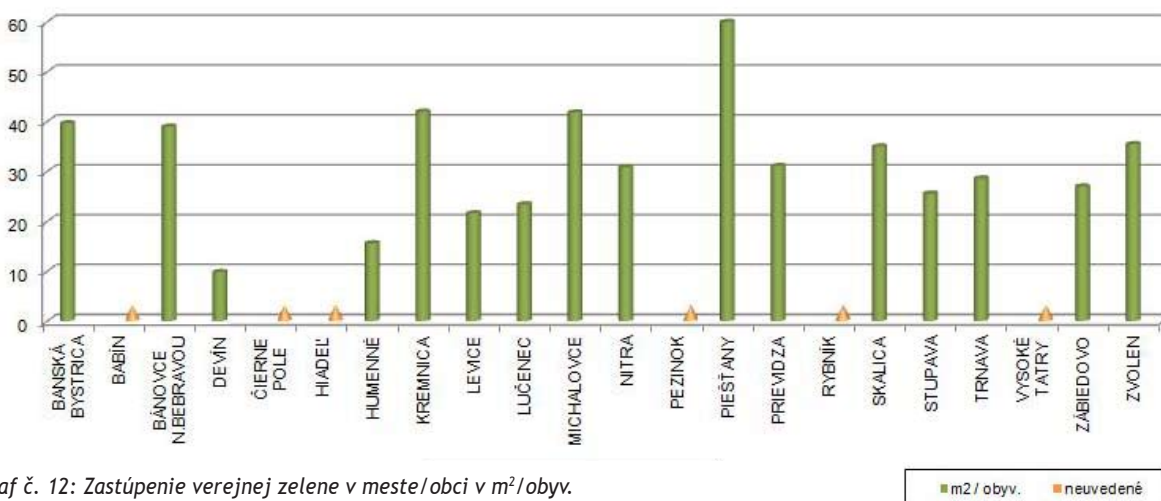
Graf č. 11: Prírodný charakter miest / obcí, vyjadrený v percentách

V druhej indikátorovej otázke dotazníka druhého kola mali mestá a obce pomocou jednoduchého vzorca vypočítať aká časť mesta / obce má prírodný charakter. Zároveň mali mestá / obce uviesť, či ide o presný alebo odhadovaný údaj. Za prírodné ekosystémy sa pritom považujú všetky časti mesta / obce s prírodným charakterom, napr. lesy, jazerá, prírodné trávnaté porasty, krajinárske parky

s väčšinovým zastúpením domácich drevín a pod. Do výpočtov sa nezapočítavajú napr. golfové ihriská, zeleň popri komunikáciách, historické formálne parky.

Výsledky výpočtov, ktoré uviedli jednotlivé mestá a obce, sú zrejmé z prislúchajúceho grafu. Zaujímavosťou je, že presný údaj v dotazníkoch uviedlo len 55 % zapojených miest a obcí.

Indikátor 5: Aké je zastúpenie verejnej zelene v meste/obci

Graf č. 12: Zastúpenie verejnej zelene v meste/obci v m²/obyv.

V poslednej indikátorovej otázke mali mestá a obce uviesť aké je zastúpenie verejnej zelene v meste / obci, pričom verejná zeleň predstavuje verejne prístupnú zeleň vo vlastníctve alebo v správe mesta / obce. Hoci až 95 % zapojených miest a obcí v dotazníku uviedlo výmeru

verejnej zelene na svojom území, len 73 % miest a obcí uviedlo túto hodnotu prepočítanú na metre štvorcové na obyvateľa. Podľa tých miest a obcí, ktoré uviedli požadovaný údaj v dotazníkoch, predstavuje priemerná výmera zelene na jedného obyvateľa približne 32 m².

5.2 VYBRANÉ INDIKÁTORY Z DOTAZNÍKOV ZAPOJENÝCH KRAJÍN DO SÚŤAŽE

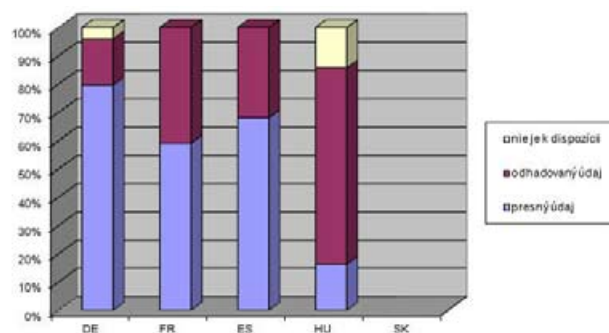
Hoci pre potreby súťaže bolo vybraných len desať indikátorových otázok, nie každá krajina zahrnula všetky indikátory do svojho dotazníka, prípadne indikátorové otázky každý rok obmieňala. Výsledkom je, že k jednotlivým indikátorom nie sú k dispozícii odpovede zo všetkých krajín zapojených

do projektu. Prípadne k niektorým indikátorom existujú odpovede z niektorých krajín len za jeden ročník súťaže. Tak je to napríklad aj v prípade Nemecka, kde prebehla len jedna súťaž.

Indikátor: Aká časť Vašej obce / Vášho mesta je oficiálne chránená?

Odpoveď miest a obcí z jednotlivých krajín na túto indikátorovú otázku je rôznorodá a pohybuje sa od 0,00 % až po 100 % a závisí najmä od prírodných daností.

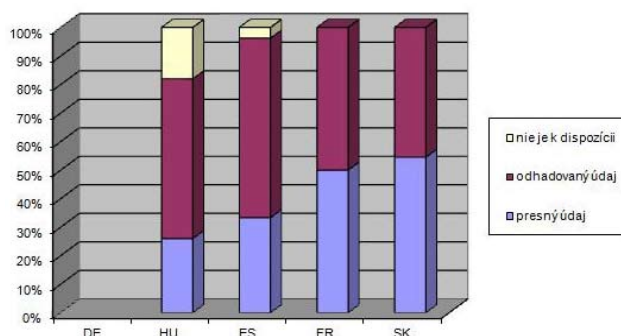
Graf č. 13: Dostupnosť údajov k indikátoru týkajúceho sa oficiálne chránených častí miest / obcí

Indikátor: Aká časť Vášho mesta/obce má prírodný charakter?

Z jednotlivých odpovedí získaných od samospráv je možné vypočítať, že v Maďarsku má prírodný charakter priemerne 39 % z výmery územia miest a obcí, vo Francúzsku je to 40%, na Slovensku 55% a v Španielsku 47%. Údaje z Nemecka nie sú k dispozícii.

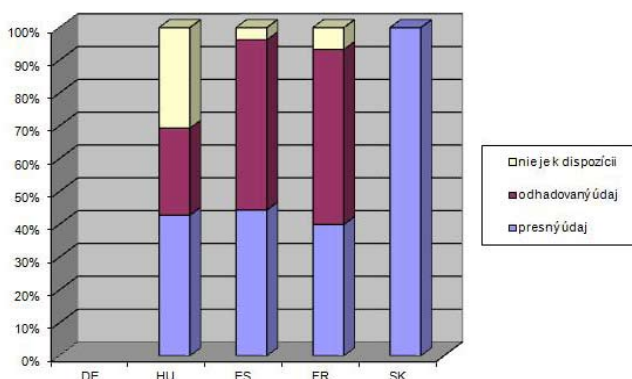
Graf č. 14: Dostupnosť údajov k indikátoru týkajúceho sa prírodného charakteru miest / obcí

Indikátor: Aký je počet informačných kampaní a akcií zameraných na zvyšovanie povedomia organizovaných vo Vašom meste za rok?

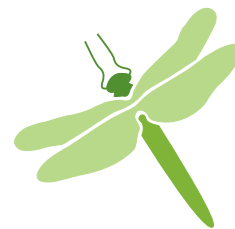
Podľa odpovedí z jednotlivých krajín, koľko akcií zameraných na zvyšovanie povedomia svojich obyvateľov v roku 2011 zorganizovali jednotlivé samosprávy možno uviesť, že v Maďarsku sa priemerná hodnota takýchto podujatí pohybuje okolo 4 podujatí za rok, v Španielsku je to 54 podujatí, vo Francúzsku 41 podujatí a na Slovensku 6 podujatí za rok. Údaje z Nemecka nie sú k dispozícii.

Graf č. 15: Dostupnosť údajov k indikátoru týkajúceho sa počtu informačných kampaní a akcií zameraných na zvyšovanie povedomia obyvateľov miest / obcí

6.

ZAPOJENÉ SLOVENSKÉ MESTÁ A OBCE A ICH DOBRÉ PRÍKLADY Z PRAXE

Obec Babín

Kraj: Žilinský

Okres: Námestovo

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 1409

Výmera katastrálneho územia (ha): 1728

Webová stránka obce: www.babin.sk

Charakter sídla:

Podľa zachovanej tradície na dnešné územie obce Babín prišli v roku 1552 valasi Jakub s bratom. Spočiatku dedinu tvorili salaše pastierov a koliby drevorubačov, ktorí vyklčovali územie osady, aby sa mohla zúrodniť zem. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1564 kedy po 12 ročnej lehote obrábania zeme platia valasi daň. Vtedy sa píše: "Babynowo s dvoma raľami".

Geografická poloha:

Katastrálne územie obce Babín sa orograficky začleňuje do sústavy vonkajších (flyšových) Západných Karpát, oblasti Stredných Beskýd, celku Oravskej Magury, podcelku Budínskej magury a Podhôľno-Magurskej oblasti, celku Oravskej kotliny, podcelku Hruštínskeho podolia. Hraničí s chotármi Hruštín, Vasilov, Vaňovka, Lokca, Podbieľ, Dlhá nad Oravou, Sedliacka Dubová, Horná Lehota, Dolná Lehota, Oravský Podzámok. Kataster Babína je na juhovýchode ohraničený hrebeňom Oravskej Magury.

Žiaci ZŠ s MŠ Babín upravujú okolie školy.
(Zdroj: www.abe.babinovo.sk)

Žiaci ZŠ s MŠ Babín na ekovýskume. (Zdroj: www.abe.babinovo.sk)

Dobrý príklad z praxe:

Projekt Comenius - Amazing Blue Europe - multikulturálna výmena ZŠ s MŠ Babín

Minulý školský rok ZŠ s MŠ Babín uspela v žiadosti o finančnú podporu svojho medzinárodného projektu, v ktorom sa tentokrát zamerala na ochranu a tvorbu životného prostredia. Spolupráca na tomto projekte je pokračovaním projektu OD zrna k chlebu, ktorý umožnil navštíviť partnerov v Estónsku, Nemecku a Litve. Počas nasledujúcich dvoch rokov sa budú spoločne so školami z Francúzska, Nemecka, Anglicka, Španielska, Fínska, Nórska, Grécka, Talianska a Poľska realizovať mnohé zaujímavé aktivity v oblasti tvorby životného prostredia na miestnej úrovni, ale aj spoločné medzinárodné stretnutia žiakov a učiteľov škôl. Aktivitami realizovanými v rámci projektu by sa malo prispieť k tvorbe a ochrane životného prostredia nielen v areáli školy, dôjde k vytvoreniu Ekokútika v areáli školy, pestovaniu liečivých a okrasných rastlín, tradičných plodín, vytvoreniu náučného prírodovedného chodníka a žiaci školy sa dozvedia o možnostiach separovania a zhodnocovania rôznych odpadových materiálov. Škola monitoruje stav prírodného prostredia a dáva návrhy na zlepšenie svojho životného priestoru. V spolupráci s OčÚ a rodičmi by škola chcela prispieť k tomu, aby obec Babín vyzerala krajšie, zdravšie a aby si všetci jej obyvatelia hlbšie uvedomili potrebu byť k prostrediu, v ktorom žijeme, ohľaduplní a šetrní. Výmenné stretnutia všetkých partnerov projektu sa uskutočnili vo francúzskej škole v Huriel v novembri 2010, v Babíne v máji 2011 a momentálne sa pripravuje 3. stretnutie v anglickom Yorku.

Kontakt: p. Žaneta Hrbková, ZŠ s MŠ Babín, Slovensko

Mesto Banská Bystrica

Kraj: Banskobystrický

Okres: Banská Bystrica

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 78 627

Výmera katastrálneho územia (ha): 10 337,3

Webová stránka obce: www.banskabystrica.sk

Charakter sídla:

História mesta Banská Bystrica sa začala písať v 13. storočí. Z pôvodne Slovenskej osady Bystrice - zásluhou niekoľkých rodín saských kolonistov, ktorí na území dnešného mesta prirodzene vytvorili hospodársko-správnú a remeselnícku základňu banskej výroby v tejto oblasti, stúpol význam osady natoľko, že ju kráľ Belo IV. v roku 1255 povýšil na mesto.

Mesto Banská Bystrica bolo, ako jedno z prvých miest na Slovensku, vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Medzi najcennejšie pamätihodnosti patrí areál mestského hradu (Barbakanu), námestie s kostolmi Panny Márie a sv. Kríža, starou radnicou, Matejovým domom, barbakanom a zvyškami mestského opevnenia. Srdcom mesta je veľké, obdĺžnikové námestie Slovenského národného povstania s Mariánskym stĺpom a šikmou hodinovou vežou.

Geografická poloha:

Mesto Banská Bystrica - srdce stredného Slovenska - leží vo Zvolenskej kotline, v údolí rieky Hron medzi Kremnickými a Starohorskými vrchmi a Poľanou. Mesto leží v nadmorskej výške 342-362 metrov na oboch brehoch rieky Hron, na rozhraní troch pohorí stredného Slovenska: Nízkych Tatier, Veľkej Fatry a Slovenského Rudohoria. Prírodnou dominantou v centre mesta je vrch Urpín z vrcholom vo výške 515 m n.m.

Čistenie Laskomerského potoka. (Zdroj: MsÚ Banská Bystrica)

Banská Bystrica. (Zdroj: Nadácia Ekopolis, Autor: Ing.arch. Tomáš Sobota)

Dobry príklad z praxe:

Osveta pre deti a mládež v Projekte Zavedenie separovaného zberu v Banskej Bystrici

Cieľom projektu bolo naučiť deti a mládež separovať odpad. V rámci projektu sa uskutočnilo divadielko pre deti 1. stupňa ZŠ a živý koncert pre mládež, následne sa distribuovali CD a DVD z uvedených predstavení do všetkých základných škôl v meste. Pre deti 1. stupňa ZŠ to boli predstavenia „Zachráňte prasiatko Kuinga“, pre mládež koncerty „Zelená planéta“. Dôležitou časťou Projektu bola tlač a distribúcia brožúr „Kam s odpadom z domácností“ a distribúcia a tlač plagátov „Separujme odpad!“.

Deti základných a stredných škôl boli do problematiky životného prostredia zapojené aj priamymi aktivitami, napr. vyčistenie Laskomerského potoka, školou u Filipa, vyčistením Urpína Skautskými oddielmi a pod.

Spolupracujúci partneri: Základné školy v Banskej Bystrici, Divadlo Maska, MŽP SR

Kontakt: Ing. Beata Kostúrová, MsÚ Banská Bystrica

Mestská časť Bratislava - Devín

Kraj: Bratislavský

Okres: Bratislava IV

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 1040

Výmera katastrálneho územia (ha): 1 397,96

Webová stránka obce: www.devin.sk

Charakter sídla:

Devín je jednou zo 17 - tich mestských častí Hlavného mesta SR Bratislavy. Pričlenený bol k Bratislave 1. apríla 1946 na základe Uznesenia zboru povereníkov zo dňa 21. decembra 1945. Prvá písomná zmienka o rovnomennej obci siaha do roku 1327. Lokalita, dnes známa vďaka zrúcanine hradu, bola obývaná už od mladšej doby kamennej.

Geografická poloha:

Devín (maď. Dévény, nem. Theben) sa rozprestiera na sútoku riek Moravy a Dunaj, v mieste prielomu Dunaja cez karpatské pohorie. Územie je vymedzené súradnicami 16°58' východnej dĺžky a 48°10' severnej šírky. Od centra Bratislavy je vzdialená 12 km, na protiláhlom brehu Dunaja leží rakúske mestečko Hainburg. Priemerná nadmorská výška katastra obce je 158 m.n.m. Na území Devína sa nachádza najvyšší vrch južnej časti Malých Karpát tzv. Devínskych Karpát - Devínska Kobyla (514 m.n.m), ktorý je zároveň aj najvyšším bodom Bratislavy.

Po najstarších obyvateľoch z praveku a Keltoch sa od 1. - 4. stor. Devín stal súčasťou hraničného obranného systému Limes romanus. V 9. storočí je toto miesto spojené s menom kniežaťa Rastislava, ktorý tu nechal vybudovať mohutnú veľkomoravskú pevnosť. Na jej troskách bol postavený a časom zväčšovaný strážny hrad, ktorý v roku 1809 vyhodili do povetria napoleonské vojská. Hrad Devín (Zdroj: MČ Bratislava - Devín, Autor: Ing.arch. Patrik Martin)

Zrúcanina hradu v MČ Bratislava - Devín. (Zdroj: archív REC Slovensko)

Dobry príklad z praxe:

Zlepšenie podmienok pre turistický ruch z hľadiska udržateľného rozvoja v západnej časti Bratislavy a okolia

Projekt realizovalo združenie BicyBa. Cieľom projektu bolo rozvíjať možnosti pre cykloturistiku a ekoturizmus v južnej časti Záhoria.

Počas obdobia trvania projektu 2005-2006 boli vyznačené nové cyklotrasy Devínska Nová Ves - Záhorská Bystrica - Marianka a Devínske jazero - Stupava - Marianka. Obnovená bola časť asfaltového povrchu na existujúcej Moravskej cyklistickej ceste a zlepšená dopravná organizácia v prospech cyklistov v Devíne. V spolupráci s miestnou samosprávou a rakúskym partnerom sa uskutočnila medzinárodná cyklotúra priateľstva a následne cyklotúra spojená so slávnostným otvorením rozšírenia cykloturistickej a turistickej siete.

Pre zlepšenie informovanosti bola vydaná turistická brožúra, manuál z oblasti ekoturizmu, pracovné a učiteľské listy. Pre najmenších bola vytvorená pútavá omalovánka. Na podporu turistického ruchu boli osadené tri informačné tabule a dva turistické infostánky v mestských častiach Devínska Nová Ves a Devín. K dispozícii sú pre turistov sprievodcovské služby a požičovňa bicyklov. Pre školy sa vytvorili ekovýchovné programy. Pre potreby projektu boli vyškolení sprievodcovia.

Spolupracujúci partneri:

Nationalpark Donauauen, Hl.m. SR Bratislava, STaRZ

Kontaktná osoba:

Ing.arch. Patrik Martin,

Miestny úrad MČ Bratislava - Devín

Obec Čierne Pole

Kraj: Košický

Okres: Michalovce

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 311

Výmera katastrálneho územia (ha): 423

Webová stránka obce: www.ciernepole.ocu.sk

Charakter sídla:

Obec Čierne Pole je situovaná na juhu východoslovenskej nížiny. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1422. Nadmorská výška obce je 108 m n.m. V katastri obce prevládajú poľnohospodárske pôdy nížinného charakteru s piesočnými dunami. Nachádzajú sa tu aj močiare, v ktorých sa uchovala vzácna fauna a flóra. Čierna pôda v okolí týchto močiarov bola prvopočiatkom názvu obce.

Geografická poloha:

Obec Čierne Pole sa nachádza v Košickom kraji v okrese Michalovce. Rozprestiera sa v južnej časti okresu. Zo severu obec susedí s obcou Pavlovce Nad Uhom, na severozápade s obcou Krišovská Liesková, východným susedom je obec Bajany. Z juhu susedí s mestom Veľké Kapušany.

Prírodná rezervácia Ortovej. (Zdroj: OcÚ Čierne Pole)

Obec Čierne Pole.
(Zdroj: OcÚ Čierne Pole)

Dobry príklad z praxe:

Ochrana prírodného dedičstva predkov pre budúce generácie

Cieľom projektu je ochrana chránených druhov vtáctva, živočíchov a odstraňovanie nelegálnych skládok. V rámci projektu boli nainštalované umelé podložky pod hniezda bociana bieleho (*Ciconia ciconia*) a z okolia prírodnej rezervácie boli odstránené nelegálne skládky.

Zároveň obecný úrad začal spolupracovať s miestnou školou a do rezervácie sa začali organizovať náučné exkurzie za účelom vyškoliť mládež o potrebe zachovania a pokračovania v ochrane tohto prírodného bohatstva.

Výsledkom projektu bolo zvýšenie počtu hniezdisk v chránenej rezervácii a vytvorenie eko-ochranárskeho tímu detí a mládeže.

Spolupracujúci partneri: OZ Ciconia ciconia, OZ ORTOV
Kontaktná osoba: JUDr. Branislav Sijka

Obec Hiadel'

Kraj: Banskobystrický

Okres: Banská Bystrica

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 530

Výmera katastrálneho územia (ha): 1655

Webová stránka obce: www.hiadel.sk

Obec Hiadel' (Zdroj: OcÚ Hiadel', Autor: Peter Štefanovie)

Charakter sídla:

Obec Hiadel' svojou polohou je pomerne izolovaná od okolitých obcí, s ktorými je spojená jedinou cestou z Lučatína. V chotári má jednoznačne prevahu lesná pôda. Sú tu prevažne ihličnany a listnáče. Na lúkach a pasienkoch okrem trávnatých porastov a kvetín rastie i krovitý porast, ako je napr. lieska, borievka, hloh a pod. Z lesných plodín najtypickejšími sú : čučoriedky, maliny a brusnice. V lesoch žijú všetky druhy živočíchov, ktoré sú typické pre túto zónu. Najväčší význam má vysoká zver. Okrem bežných druhov vtáctva sú pre túto oblasť typické hlavne jastrab, krahulec, myšiak hôrny. V potoku Vážna sa zatiaľ ešte darí i pstruhom. V živočíšnej výrobe prevláda chov hovädzieho dobytku, oviec, ošípaných. V rastlinnej výrobe sú to hlavne zemiaky, repa, niektoré druhy zeleniny.

Geografická poloha:

Hiadel' sa nachádza 21 km severovýchodne od Banskej Bystrice v údolí potoka Vážna. Údolie potoka Vážna (9,6 km) tvorí hranicu medzi Starohorskými vrchmi a d'umbierskou časťou Nízkyh Tatier.

Dobry príklad z praxe:

Čistenie potoka Vážna

Vedenie obce Hiadel' sa po predbežných výzvach a informačnej kampani v oblasti ochrany životného prostredia rozhodlo využiť možnosť získania financií z FSR a následne cez ÚPSVaR a pripravilo projekt vyčistenia potoka Vážna na takmer celom jeho toku, od miesta kde vyviera, až po jeho sútok s riekou Hron. V spolupráci s Lesmi SR a OZ Slovenská Ľupča obec vybrala z evidencie uchádzačov o zamestnanie z obce Hiadel' 9 pracovníkov, ktorí začali od začiatku apríla čistiť koryto potoka Vážna a jeho príľahlé brehy od nánosov bahna, trsov trávy, komunálneho odpadu a iných nečistôt, čo malo priaznivý vplyv na životné prostredie a zároveň prispelo k prevencii pred povodňami. Vyčistenie potoka trvalo približne 3 mesiace. Za celé toto obdobie sa podarilo vyzbierať viac ako 400 vriec komunálneho odpadu, na ktorom majú svoj podiel nielen obyvatelia obce, ale aj niektorí nedisciplinovaní turisti.

Zamestnanci sa na obdobných prácach podieľali aj v iných obciach ako Brusno, Medzibrod a Pohronský Bukovec, kde svojou prácou rovnako prispeli k zlepšeniu stavu životného prostredia ako i k ochrane pred povodňami. Celkovo bola ich práca hodnotená veľmi pozitívne a mala i vedľajší účinok, ktorým je opätovné udržiavanie si pracovných návykov a získanie príjemného pocitu, že aj oni prispeli nemalou mierou k starostlivosti o životné prostredie a sú prínosom pre spoločnosť a miesto, v ktorom žijú.

Celková hodnota projektu bola vyčíslená na cca 35 000 Eur. Pričom 95% financií na zamestnanie pracovníkov hradil ÚPSVaR, 5% ako i pracovné odevy, pomôcky dofinancovali LESY SR. Obec Hiadel' prispela projektom, výberom vhodných pracovníkov spomedzi obyvateľov obce a zo začiatku, pokiaľ nebol určený koordinátor, i koordináciu zo strany starostu obce.

Spolupracujúci partneri: LESY SR, OZ Slovenská Ľupča, obec Hiadel', ÚPSVaR Banská Bystrica
Kontaktná osoba: Ondrej Snopko

Pracovníci pri čistení potoka Vážna.
(Zdroj: OcÚ Hiadel', Autor: Ondrej Snopko)

Mesto Humenné

Kraj: Prešovský

Okres: Humenné

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 34 459

Výmera katastrálneho územia (ha): 2 867,4

Webová stránka obce: www.humenne.sk

Charakter sídla:

Mesto Humenné sa rozprestiera v severovýchodnej časti východného Slovenska, juhozápadnej časti okresu Humenné, v údolí rieky Laborec. Samotné mesto leží v nadmorskej výške 157 m.

Geografická poloha:

Do katastrálneho územia mesta Humenné zasahujú tri geomorfologické celky, ktorými sú: Ondavská vrchovina, Humenské podolie a Humenský Sokol. Vzhľadom na geologické danosti okolia mesta Humenné, sa v jeho katastrálnom území netŕažia žiadne rudy ani iné nerastné suroviny. V nedávnej minulosti sa však využívalo ložisko štvrtohorných hĺn na výrobu tehál.

Revitalizovaný zelený parčík. (Zdroj: MsÚ Humenné)

Mesto Humenné. (Zdroj: MsÚ Humenné)

Dobry príklad z praxe:

Humenský zelený parčík - revitalizácia parku

Cieľom tohto projektu bola revitalizácia a estetizácia mestského parčíku nachádzajúceho sa v centrálnej časti mesta v blízkosti pešej zóny - Námestia slobody a vytvorenie oddychových zón. Zámerom bolo estetické dotvorenie priestoru zeleňou a prvkami drobnej architektúry.

V rámci projektu došlo k vyčisteniu areálu parku (sídliisko II.), terénnym úpravám, k odstráneniu starých nefunkčných lavičiek a vešiakov na bielizeň, ktoré sa nachádzali na okraji parku. Následne bola v parčíku vysadená nová zeleň vo forme krovin a osadené boli nové lavičky a odpadkové koše.

Výsledkom projektu bolo vytvorenie takého verejného miesta, ktoré plnohodnotne plní funkciu nielen estetickú, ale aj relaxačnú, čím sa zatraktívnil existujúci park nachádzajúci sa v bezprostrednej blízkosti centra.

Spolupracujúci partneri:

Komunitná nadácia mesta Humenné,
Nadačný fond TESCO STORES, a. s. v Nadácii Pontis,
Mesto Humenne, Technické služby mesta Humenné
Kontaktná osoba: PhDr. Miroslav Turčan

Mesto Kremnica

Kraj: Banskobystrický

Okres: Žiar nad Hronom

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 5 337

Výmera katastrálneho územia (ha): 4313,56

Webová stránka obce: www.kremnica.sk

Mesto Kremnica (Zdroj: www.ivancillik.eu, Autor: Ivan Čillik)

Charakter sídla:

Kremnica je historickým sídelným útvarom mestského typu, pôvodne banským mestom, dnes mestom s výrazne obytným charakterom. V súčasnosti mesto svoju činnosť zameriava predovšetkým na rozvoj turizmu. Nachádza sa tu značné množstvo historických objektov. Na území mesta je vyhlásená „Pamiatková rezervácia Kremnica“ a „Pamiatková zóna - Územie banských diel v okolí Kremnice“.

Geografická poloha:

Kremnica je terasovite rozložená v centrálnej časti Kremnických vrchov v nadmorskej výške 561 m n. m. na 48° 42' severnej zemepisnej šírky a 18° 54' východnej zemepisnej dĺžky.

Dobry príklad z praxe:

Projekt Zechenterovej záhrady

Zechenterova záhrada patrí k väčším plochám zelene v meste. Už v roku 1958 bola vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku. Pritom krajinná - architektonické pamiatky sa začali vyhlasovať až v roku 1966! Cieľom projektu je obnova a adaptácia záhrady ako aj jej využitie k zvýšeniu kvality života obyvateľov mesta. Štúdiá kladie dôraz na zachovanie „génia loci“ konkrétnej plochy v rámci mesta, vyzdvihuje historicko-kultúrne súvislosti domu a záhrady, podporuje funkčnosť záhrady a úžitkovej plochy v južnej časti, kde boli v minulosti vysadené ovocné stromy. Plocha však bude adaptovaná na súčasné pomery. Pri návrhu budúceho funkčného využitia sa vychádzalo z archívnych podkladov, zo súčasného využitia

Zechenterova záhrada (Zdroj: www.ivancillik.eu, Autor: Ivan Čillik)

plôch a prilahlých objektov (dve základné školy, evanjelický kostol, budova kina i zástavba rodinných domov) tak, aby v budúcnosti nedochádzalo ku kolíziám pri jej využívaní a aby poskytovala priestory pre rozličné skupiny obyvateľov (od mamičiek s deťmi, cez žiakov základných škôl až po seniorov).

V rámci projektu došlo na lokalite k ošetrovaniu chránených stromov nachádzajúcich sa v Zechenterovej záhrade (Dub letný a Tis obyčajný - 2 ks), revitalizácii cca 80 ročnej hrabovej steny, vytvoreniu genofondového sadu pôvodných ovocných drevín, dosadeniu drevín a tým predĺženiu biokoridoru, ktorý sa tiahne krajom záhrady bližšie do centra mesta, vytvoreniu vsakovacích plôch s vlhkomilnými rastlinami na zachytávanie dažďových a spodných vôd v záhrade atď'. V súčasnosti má mesto Kremnica k dispozícii vypracovanú štúdiu záhrady, na základe ktorej budú postupne po jednotlivých častiach spracované a realizované projekty. Štúdiá bola financovaná čiastočne z vlastných zdrojov a časť s pomocou dotácie na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok Ministerstva financií Slovenskej republiky. Finančné prostriedky pre tvorbu a realizáciu projektov bude mesto hľadať prostredníctvom domácich i zahraničných fondov ako i vlastných zdrojov, nakoľko vedenie mesta považuje Zechenterovu záhradu za unikát hodný zachovania i pre budúce generácie.

Spolupracujúci partneri: nie sú

Kontaktná osoba: Ing. Martina Dragúňová

Zechenterova záhrada (Autor: Štúdio 21)

Kosenie Bujačej lúky s výskytom Šafránu heuffelovho

Cieľom projektu bolo zachovanie lokality s výskytom chráneného a ohrozeného druhu flóry Slovenska Šafránu Heuffelovho (*Crocus heuffelianus*) na juhozápadnej fyto-geografickej línii rozšírenia v pomerne malej nadmorskej výške - 630 metrov. Bujačia lúka bola vyhlásená za prírodnú rezerváciu v roku 1953. V roku 2011 bola táto lokalita zaradená do aktualizácie národného zoznamu území európskeho významu NATURA 2000, ktorý bol v auguste tohto roku schválený a v októbri zaslaný Európskej komisii. Pozemok, na ktorom sa nachádza, patrí Pozemkovému fondu. V dôsledku nedostatku finančných prostriedkov bola lúka naposledy kosená v roku 2002. Mesto preto hľadalo prostriedky ako zabrániť znehodnoteniu tejto lokality napriek tomu, že nie je jeho majetkom. V spolupráci s partnermi sa v roku 2010 podarilo lúku znovu pokosiť (ručnými a motorovými kosami), čím sa aspoň načas spomalila sukcesia a rozširovanie náletových drevín. Pod patronátom Mestských lesov Kremnica, oddelenia mestskej zelene a ŠOP SR S-CHKO Štiavnické vrchy sa koncom júna 2011 uskutočnil i druhý ročník brigády dobrovoľníkov, ktorí spoločne pokosili a pohrabali Bujačiu lúku. Na druhom ročníku kosenia Bujačej lúky sa zúčastnilo 56 koscov.

Spolupracujúci partneri:

Mestské lesy Kremnica, mesto Kremnica,
ŠOP, občianske združenia.

Kontaktná osoba:

Ing. Andrea Mutňanská, Ing. Karol Mutňanský.

Kosenie Bujačej lúky. (Zdroj: MsÚ Kremnica, Autor: neznámy)

Mesto Lučenec

Kraj: Banskobystrický

Okres: Lučenec

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 27 314

Výmera katastrálneho územia (ha): 4779

Webová stránka obce: www.lucenec.sk

Charakter sídla:

V krajinnej štruktúre územia má dominantné postavenie poľnohospodárska krajina. Najpočetnejšou skupinou vegetácie z prirodzených ekosystémov tvoria lesné spoločensvá, ktoré sú na území prezentované fragmentami dubovo-hrabových lesov, lužných lesov a dubovo-cerových lesov.

Geografická poloha:

Lučenec leží v centrálnej časti Lučeneckej kotliny a je prirodzeným geografickým centrom južnej časti stredného Slovenska. Lučenecká kotlina je zo severu a severovýchodu ohraničená Slovenským Rudohorím, zo severozápadu z časti výbežkom Javoria, zo západu Krupinskou vrchovinou, z juhu a juhozápadu Filakovskou vrchovinou.

Osadené informačné tabule. (Zdroj: MsÚ Lučenec)

Mesto Lučenec. (Zdroj: www.lucenec.sk, Autor: Ing. Roland Vass)

Dobry príklad z praxe:

Cyklistický náučný chodník - spojenie minulosti s prítomnosťou

Cieľom projektu bolo zosumarizovať poznatky o prírodnom bohatstve, ktoré by mali byť spropagované, vydať propagačné CD, rozmiestniť informačné tabule, označiť cyklistickú trasu podľa platnej normy a zaradiť ju do siete cyklotrás.

Jedným z cieľov projektu bolo tiež informovanie verejnosti a turistov z Maďarskej a Slovenskej republiky, ako aj miestne obyvateľstvo o prírodnom bohatstve, ktoré sa nachádza na trase cyklistického náučného chodníka a o možnostiach jeho súčasného využitia na náučnú turistiku, oddych a šport. Vydaný 8-stranový, plnofarebný trojjazyčný (anglicko-maďarsko-slovenský) propagačný materiál v náklade 1300 ks obsahuje popis atraktivít na jednotlivých stanovištiach.

V rámci projektu sa osadilo 10 informačných trojjazyčných tabúl, ktoré sú tematicky zamerané podľa jednotlivých stanovišť a približne 130 kusov smeroviek.

Spolupracujúci partneri:

Región Neogradiensis z. p. o, Združenie pre rozvoj južného slovenska - Regionálna rozvojová agentúra

Kontaktná osoba: Ing. Milan Haluška

Mesto Michalovce

Kraj: Košický

Okres: Michalovce

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 39 522

Výmera katastrálneho územia (ha): 5280,80

Webová stránka obce: www.michalovce.sk

Charakter sídla:

Mesto leží v srdci Zemplína, je administratívnym sídlom okresu a centrom juhovýchodného regiónu Slovenska. Je vstupnou bránou do rekreačnej oblasti Zemplínska šírava.

Geografická poloha:

Mesto Michalovce leží na severnom okraji Laboreckej roviny, ktorá je súčasťou Východoslovenskej nížiny.

Dobry príklad z praxe:

Spoznaj krásy podzemia svojho okolia

Mladí jaskyniari zo Speleoklubu Michalovce zorganizovali pre mládež projekt: „Spoznávaj krásy podzemia svojho okolia.“ Celý projekt bol rozdelený na tri etapy. Prvá etapa pozostávala z lezeckého výcviku na horolezeckej stene, kde bolo potrebné zaškoliť mládež do používania jaskyniarskej jednolanej techniky v bezpečných podmienkach. Druhou etapou bol povrchový prieskum Humenských a Vihorlatských vrchov kde mládež získavala nové informácie o živočíchoch v podzemí a o najpravdepodobnejších výskytach jaskýň, o správaní sa vzduchu na povrchu v rôznych ročných obdo-

Mladí výskumníci. (Zdroj: MsÚ Michalovce, Autor: Tomáš Pešta)

Mesto Michalovce. (Zdroj: archív REC)

biach. Pri jednom povrchovom prieskume bola objavená mladá jaskynka, ktorá bola mladými objaviteľmi pomenovaná Myšia diera. Treťou a poslednou etapou v roku 2010 bol vytúžený a dlho očakávaný prieskum, mapovanie a sprístupňovanie jaskýň Humenských vrchov. Mládež svoje nadobudnuté informácie konečne mohla naplno aplikovať na povrchu a vo vnútri jaskýň. Veľký dôraz sa kládol na bezpečnosť, presný postup pri jaskyniarskej lezeckej technike. Mládež bola týmto projektom milo prekvapená s očakávaním na ďalšie jaskyniarske akcie. Projekt „Spoznaj krásy podzemia svojho okolia“ ponúkol deťom a mladým ľuďom z mesta Michalovce spoznávať jaskyne a prírodu. Naučil deti a mladých ľudí používať špecializovaný výstroj bežný pre jaskyniarstvo, spoznávať typy jaskýň a živočíchov v nich žijúcich.

Časť realizovaných aktivít v rámci projektu: lezecký výcvik na lezeckej stene v lokalite Podskalka, povrchový prieskum lokality Veľká Artajama, povrchový prieskum lokality pri Jasenove, povrchový prieskum a výkopové práce v jaskyni Myšia diera pri Oreskom, prieskum Brekovskej jaskyne, čistenie jaskyne Artajama, mapovanie jaskyne Artajama.

Spolupracujúci partneri:

Spolupráca s vysunutým špecializovaným pracoviskom Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v Košiciach

Autor projektu: Tomáš Pešta, OZ Speleoklub Michalovce

Kontaktná osoba: Mgr. Svetlana Lochová, MsÚ Michalovce

Mesto Nitra

Kraj: Nitriansky

Okres: Nitra

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 82 552

Výmera katastrálneho územia (ha): 10 045

Webová stránka obce: www.msunitra.sk

Mesto Nitra. (Zdroj: MsÚ Nitra, Autor: Ing. Štefan Lančarič, PhD.)

Charakter sídla:

Mesto Nitra je správnym centrom Nitrianskeho kraja, ktorý tvoria okresy Nitra, Komárno, Levice, Nové Zámky, Šala, Topoľčany a Zlaté Moravce. Dnes je Nitra centrom hospodárstva, kultúry, cirkvi a športu Nitrianskeho kraja a vďaka výstavisku Agrokomplex aj medzinárodným výstavným centrom.

Geografická poloha:

Nitra leží na území rozprestierajúcom sa medzi masívom Zobora (587 m) a vrchmi (Kalvária 215 m, Šibeničný vrch 218,5 m), ktoré možno považovať za časť Tribečského pohoria oddeleného riekou Nitrou od hlavného masívu. Kataster mesta má výmeru 4083 ha, z toho zastavaná plocha 194 ha. Nadmorská výška sa pohybuje od 138 do 587 metrov nad morom.

Dobry príklad z praxe:

Centrum zdravia pre deti predškolského veku Párovské Háje

Cieľ projektu vychádza z hlavného poslania predškolského zariadenia, ktorým je dopĺňať rodinnú výchovu o výchovno-vzdelávaciu činnosť zameranú na všestranný rozvoj osobnosti dieťaťa, špeciálne na vzťah dieťaťa k prírode. Zariadenie Centrum zdravia v Párovských Hájoch je zrekonštruovaná budova bývalej materskej školy s kapacitou 20 lôžok. Je vybavené herňou s hračkami a učebnými pomôckami, jedálňou, šatňou, kuchyňou a sociálnym zariadením. V areáli

Pobyť detičiek MŠ v Centre zdravia v Párovských Hájoch, Nitra. (Zdroj: MsÚ Nitra, Autor: Mgr. Kvetoslava Mikulová)

zariadenia je veľký dvor obkolesený zeleňou s možnosťou vykonávania eko-hier, praktických ukážok, pozorovaní a poznávaní prírody so sprievodom miestneho horára. Vychádzajúc z toho, že výchova k ochrane a tvorbe životného prostredia v predškolskom veku má mať činný charakter a deti nemôžu byť pri nej len pasívnymi poslucháčmi a pozorovateľmi, sa cez realizované činnosti umožňuje deťom, aby si osvojili a preukázali svoj vzťah k prírode a naučili sa rešpektovať zásady správania sa v prírode. Deťom sa formou hier ukazuje a vysvetľuje, že aj zničené a narušené prostredie možno za pomoci modernej techniky rekultivovať, rýchlo upraviť alebo zachrániť a že k tomu môžu prispieť aj ony (napr. zasadiť stromčeky, vyčistiť studničky a potôčik, lesný chodníček).

Pohybom a pobytom v prírode si deti uvedomujú význam lesa pre život a zdravie človeka, význam prírody vo všeobecnosti v súvislosti s rozvojom techniky, znečisťovanie ovzdušia, odstraňovanie odpadkov, umývanie áut v prírode a pod. Aktivitami z oblasti environmentálnej výchovy sa dosahujú u detí zmeny postojov a hodnotovej orientácie a vychovávajú ich k spôsobilosti prevziať osobnú zodpovednosť za zachovanie života na Zemi, za súlad človeka s prírodou a za udržiavanie harmónie v sebe samom. Prostredníctvom citového vzťahu k prírode a starostlivosti o prírodu sa vytvoria u detí základy environmentálneho cítenia. Zariadenie využívajú deti z 25-tich materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Nitry.

Spolupracujúci partneri: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, katedra ošetrovateľstva, katedra environmentalistiky, SAŽP v Nitre, Mestská polícia, Správa materských škôl v Nitre
Kontaktná osoba: Alena Rábeková, Kvetoslava Mikulová

Mesto Pezinok

Kraj: Bratislavský

Okres: Pezinok

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 23 044

Výmera katastrálneho územia (ha): 7 276

Webová stránka obce: www.pezinok.sk

Charakter sídla:

Pezinok je staré vinohradnícke mesto chránené oblými svahmi Malých Karpát, ktoré sú od nepamäti nemými spoločníkmi jeho bohatej histórie. Blízkosť hlavného mesta Bratislavy, ľahká dostupnosť cestnou a železničnou dopravou, pretrvávajúca tradícia vinohradníctva a vinárstva, ako aj špecifická gastronómia sú stále väčším lákadlom pre turistov a každodenných návštevníkov mesta.

Geografická poloha:

Pezinok leží 18 km severovýchodne od hlavného mesta Bratislavy. Rozkladá sa na dvoch katastrálnych územiach Grinava a Pezinok na ploche 7 276 ha na úpätí Malých Karpát, vo výške 156 m n. m. Je okresným mestom, súčasťou Bratislavského kraja.

Dobrý príklad z praxe:

EKO - kampaň Za čistejší Pezinok

Cieľom kampane, ktorej iniciátormi boli Mesto Pezinok a Komunitná nadácia Revia, bolo zapojiť občanov Pezinka do starostlivosti o čistotu vo svojom meste. Organizátori sa zamerali najmä na zlepšenie ekologického myslenia a konania ľudí, zlepšovanie čistoty v uliciach mesta a na verejných priestranstvách, boj proti divokým skládkam, zlepšenie separácie zberu komunálneho odpadu a zmenu konania niektorých majiteľov psov.

Mesto Pezinok (Zdroj: MsÚ Pezinok)

Súčasťou projektu boli rôzne komunitné aktivity (súťaž v separovaní odpadu, listy školákov rodičom o predstave krajšieho prostredia, zviditeľňovanie pozitívnych príkladov ekologického narábania s odpadmi a pod.) zamerané na zvýšenie informovanosti všetkých vekových generácií o problémoch a starostiach životného prostredia, ako aj o možnostiach ako osobne prispieť k jeho ochrane. Cieľom bolo zlepšenie ekologického myslenia a konania ľudí. Do kampane sa zapojilo 645 dobrovoľníkov, najmä žiakov miestnych škôl, ktorí odpracovali 526 brigádnických hodín a nazbierali 109,5 tony papiera. Ďalšími aktivitami boli ekopošta a zavedenie separovaného zberu vo všetkých základných školách, súťaže o najkrajšiu kvetinovú výzdobu, kultivácia areálov škôl, brigády na sídliskách a mnohé iné.

Spolupracujúci partneri: Malokarpatská komunitná nadácia RĚVIA, miestne školy, Centrum voľného času, Malokarpatské osvetové stredisko a pod.

Kontaktná osoba: Ing. Eva Lupová

Mesto Prievidza

Kraj: Trenčiansky

Okres: Prievidza

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 50 387

Výmera katastrálneho územia (ha): 4306

Webová stránka obce: www.prievidza.sk

Charakter sídla:

Mesto Prievidza je centrom Hornonitrianskej kotliny, administratívnym centrom regiónu, kde sídlia štátne úrady, riaditeľstvá významných podnikov a predstavenstvá súkromných firiem. Mestom preteká rieka Nitra a Handlovka, menšie toky Mraznica, Moštenica a Hradecký potok. Na krátkodobú rekreáciu občania využívajú sedem parkov: Mestský park, Vrchy, Prieпадliská, Sasinkov park, Skotňa, Nábřežný park, Park mladých. Parky a množstvo menších oddychových zón radia mesto medzi najzelenšie na Slovensku.

Geografická poloha:

Mesto Prievidza má výbornú geografickú polohu uprostred Hornonitrianskej kotliny obklopenej pohoriami Vtáčnik, Žiar, Kremnické vrchy, Malá Magura. Leží v nadmorskej výške 260 m n. m.

Deň Zeme v Prievidzi. (Zdroj: www.cvcpd.sk, Autor: Mgr. Božena Gatialová)

Prievidza. (Zdroj: www.cvcpd.sk, Autor: Mgr. Božena Gatialová)

Dobry príklad z praxe:

EKOROK s NESTLE SLOVENSKO s.r.o.

Program je voľným pokračovaním viacročných tradícií (od roku 2003) aktivít mesta Prievidza a firmy NESTLÉ SLOVENSKO s.r.o., zameraných na prehĺbenie záujmu detí i celej verejnosti o problematiku životného prostredia a zdravého životného štýlu.

Cieľom projektu je poskytnúť žiakom základných škôl možnosť vyjadriť a realizovať svoje názory na problémy ekologického charakteru formou zaujímavých aktivít, ktoré sa v aktuálnom školskom roku opierajú o vzdelávacie oblasti a prierezové témy štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) a kladú dôraz na výchovné pôsobenie na žiakov, ktoré by malo byť samozrejmosťou súčasťou školských vzdelávacích programov (ŠKVP). Plánovanými aktivitami projektu majú jeho autori a organizátor snahu byť školám nápomocní pri rozvíjaní kľúčových spôsobilostí žiakov v oblasti environmentálnej výchovy ako aj pri plnení strategických cieľov vyplývajúcich z POP a ŠKVP. Projekt sa realizuje už ôsmy rok, prebieha vždy počas školského roka a vyvrcholením je DEŇ ZEME v apríli.

Výsledkom programu je dlhodobé, cieľavedomé vzdelávanie detí a mládeže v oblasti ochrany prírody a životného prostredia, vyčistenie niektorých lokalít v meste a okolí (Necpalský potok, areály škôl, lesopark...), motivovanie detí ale aj verejnosti k separovanému zberu, každoročná súťaž v zbere papiera a plastových fľaš. V roku 2011 bola realizovaná nová aktivita - ZELENÁ ŠKOLA, v rámci ktorej môže na základe projektového návrhu každý rok jedna ZŠ zrealizovať svoj návrh na úpravu svojho okolia, oddychovej zóny a pod.

Spolupracujúci partneri:

CVČ Spektrum, NESTLE SLOVENSKO, mesto Prievidza
Kontaktná osoba: Mgr. Božena Gatialová - riaditeľka CVČ Spektrum Prievidza

Obec Rybník

Kraj: Nitriansky

Okres: Levice

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 1386

Výmera katastrálneho územia (ha): 2470

Webová stránka obce: www.obecrybnik.sk

Obec Rybník. (Zdroj: OcÚ Rybník)

Charakter sídla:

Obec Rybník sa nachádza v západnej časti Slovenska, patrí do Nitrianskeho kraja a nachádza sa v severnej časti okresu Levice. Prvá písomná zmienka o obci Rybník (Sceulleus) je z roku 1075. Obec sa vyvíjala ako vinohradnícka - poľnohospodárska obec. V súčasnosti sa obec stále rozrastá, infraštruktúra obce je kvalitnejšia, ale stále sa tu zachovávajú prvky vidieka - architektúra, kultúra a podujatia.

Geografická poloha:

Obec Rybník sa nachádza v západnej časti Slovenska, patrí do Nitrianskeho kraja a nachádza sa v severnej časti okresu Levice. Kataster Obce Rybník zasahuje do dvoch prírodných celkov. V severnej časti asi dve tretiny zaberajú juhozápadné výbežky CHKO Štiavnické vrchy. Jedna tretina - južná časť katastra zasahuje do Podunajskej nížiny (Podunajskej pahorkatiny). Najnižšie miesto obce dosahuje nadmorskú výšku 175 m. Najvyššie miesto dosahuje nadmorskú výšku 570 m - Bukovský vrch. Kataster obce Rybník zasahuje do územia Slovenskej brány - nachádza sa tu PR Krivín. Západnou hranicou katastra je časť rieky Hron.

Dobry príklad z praxe:

Revitalizácia verejných priestranstiev v obci Rybník

Na projekte sa pracuje od roku 2009/10, v súčasnej dobe (od 1.4. - 30.9. 2011) sa realizuje praktická časť, kedy prebieha revitalizácia verejných priestranstiev, krajinárske úpravy, zvýšenie estetickej funkcie verejných priestranstiev, obnova pôvodného parku, doplnenie zelene, výsadba 1500 nových drevín, krov a rastlín. Pôvodné dreviny v obci budú ponechané za účelom vytvorenia arboréta pre vyučovací proces žiakov a na zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov a návštevníkov obce. V obci Rybník tak vznikne obnovená oddychová zóna.

Spolupracujúci partneri: Európsky fond regionálneho rozvoja - Regionálny operačný program, štátny rozpočet a vlastné rozpočtové prostriedky obce.
Kontaktná osoba: Mgr. Štefan Ďurovič

Revitalizácia verejných priestranstiev v obci Rybník. (Zdroj: OcÚ Rybník, Autor: Mgr. Štefan Ďurovič)

Mesto Skalica

Kraj: Trnavský

Okres: Skalica

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 15 000

Výmera katastrálneho územia (ha): 6 000,67

Webová stránka obce: www.skalica.sk

Panoráma mesta Skalica. (Zdroj: MsÚ Skalica, Autor: Peter Čech)

Charakter sídla:

Okresné mesto Skalica sa nachádza v severozápadnom cípe Slovenska, na úpätí Chránenej krajinej oblasti Biele Karpaty, v povodí rieky Moravy a na hraniciach s Českou republikou. Patrí k najstarším slovenským mestám. Skalica je križovatkou mnohých cyklistických trás. Krásnym prostredím prechádzajú trasy okolo rieky Moravy, Baťovho kanálu a po Perúnskej lúke.

Geografická poloha: N 48° 50' 540'' , E 17° 13' 594''

Dobry príklad z praxe:

Perún, rieka Morava a ich bohatstvo

Projekt bol realizovaný v rámci programu cezhraničnej spolupráce CBC SFMP Slovensko - Rakúsko 2003 s príspevom finančných prostriedkov z fondu Phare a spolufinancovaním mesta Skalica. Cezhraničným rakúskym partnerom projektu je Spolok "AURING" Biologische Station Hohenau.

Hlavným zámerom projektu bolo rozšíriť a priblížiť atraktivnosť lokality Perúnska lúka - prístavisko Skalica vytvorením oddychovej a rekreačnej zóny s ekovýchovným podtextom v oblasti Perúnskej lúky a v okolí mŕtveho ramena Lipa a vybudovať náučný turistický chodník v blízkosti mŕtveho ramena Lipa.

Výstupy projektu:

- vypracovanie štúdie výskytu chránených a ohrozených vodných rastlín a živočíchov
- vybudovanie a osadenie náučného chodníka (informačné tabule)
- vybudovanie turistických odpočívadiel na Perúnskej lúke
- vydanie propagačno-náučného materiálu

Kontaktná osoba: Martin Vičan,
Mesto Skalica

Perúnska lúka. (Zdroj: MsÚ Skalica, Autori: Peter Čech, František Prutkay)

Mesto Stupava

Kraj: Bratislavský

Okres: Malacky

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 9467

Výmera katastrálneho územia (ha): 6712,8

Webová stránka obce: www.stupava.sk

Charakter sídla:

Prvý písomný záznam o mestečku Stupava je z roku 1269. Materiálne doklady o osídlení tohto územia sú oveľa staršie a územie je nepretržite osídlené od čias neolitu.

Krásna prírodná scenéria, kultúrne a historické pamiatky, ľudové tradície, viera a predovšetkým pracovití, vzdelaní a talentovaní ľudia, mladá generácia ako nádej pre budúcnosť. To všetko je Stupava. Záhorie má prevažne nízku polohu a relatívne suchú a teplú klímu. Mesto je zo všetkých strán ovenčené lesmi. Ich súčasťou priamo v centre mesta je Stupavský park, ktorý dobudovali poslední majitelia kaštieľa Károlyiovci. Súčasťou parku je pagaštanová aleja, cez ktorú sa prechádza do Obory a Malých Karpát.

Geografická poloha:

Stupava sa rozprestiera medzi západnými svahmi Malých Karpát a južnou časťou Záhorskej nížiny. Jej nadmorská výška je 174 metrov a nachádza sa na priesečníku 17 stupňov 02 východnej dĺžky a 48 stupňov 16 severnej šírky. Od hlavného mesta Slovenska - Bratislavy je Stupava vzdialená 16km a od okresného mesta Malacky 18km.

Čistenie parku v Stupave
(Zdroj: MsÚ Stupava, Autor: Lubica Konswaldova)

Mesto Stupava (Zdroj: www.foarto.sk, Autor: Milan Kekeňák)

Dobry príklad z praxe:

Pod'me spolu vyčistiť park

Každý rok na Deň Zeme sa v Stupave uskutočňuje brigáda na vyčistenie Stupavského parku. Brigáda sa organizuje vždy cez víkend aby sa mohlo do akcie zapojiť čo najviac občanov a dobrovoľníkov. Čistenie parku organizuje občianske združenie ENVIROSVET spolu s Mestom Stupava. Každý rok sa zorganizuje zraz pri jazierku v Stupavskom parku, kde sa začína so zbieraním odpadkov. V Zámockom parku sa každoročne vyzbiera veľké množstvo plastových fliaš, skla a dokonca aj oblečenie.

Vďaka dobrovoľníkom sa každoročne podarí vyčistiť celý Zámocký park a tak spríjemniť prechádzky v čistom prostredí ostatným obyvateľom. Popri dobre vykonanej práci sa vždy atmosféra spríjemní dobrým gulášom. Zámerom organizátorov je to, aby čistota v Zámockom parku vydržala čo najdlhšie a aby nasledujúci rok bolo dobrovoľníkov zase o niečo viac.

Kontaktná osoba: Michaela Kollárová, Mesto Stupava

Mesto Trnava

Kraj: Trnavský

Okres: Trnava

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 66 399

Výmera katastrálneho územia (ha): 7 153

Webová stránka obce: www.trnava.sk

Mesto Trnava.
(Zdroj: MsÚ Trnava,
Autor: Ing. Jarmila Garaiová)

Charakter sídla:

Mesto Trnava patrí medzi najvýznamnejšie mestá Slovenska, ktoré sa postupne zmenilo z pôvodného poľnohospodárskeho centra na centrum priemyselnej výroby, obchodu, vzdelanosti a kultúry. Trnava bola prvým mestom na území Slovenska, ktorému udelil v r.1238 uhorský kráľ Belo IV. privilégia slobodného kráľovského mesta.

Geografická poloha:

Mesto Trnava a jeho katastrálne územie leží medzi riekou Váh a pohorím Malé Karpaty v oblasti Podunajskej nížiny. V rámci nej sa rozprestiera v časti úrodnej Trnavskej tabule, v nadmorskej výške 146 m a cca 50 km severovýchodne od hlavného mesta Bratislava.

Dobry príklad z praxe:

Izolačný zelený pás za sídliskom Družba

Cieľom projektu bolo rozšírenie verejnej zelene o prírodnú lesoparkovú formáciu na rozhraní bytových domov a poľnohospodársky obrábanej pôdy, ktorá by bola základom ochrannej zelene a budúceho súvislého vnútorného zeleného prstenca v rámci systému mestskej zelene. Hlavnou úlohou navrhovaného zeleného prstenca bolo:

- Zlepšenie životných podmienok v kontaktnej obytnej zástavbe s produkčnou poľnohospodárskou pôdou na východnom okraji mesta elimináciou negatívnych vplyvov poľnohospodárskej rastlinnej výroby.

Zelený pás. (Zdroj: MsÚ Trnava, Autor: Ing. Jarmila Garaiová)

- Zníženie dopadu veternej a pôdnej erózie na obytnú zónu a na poľnohospodársku pôdu.
- Zníženie deficitu parkovej a sídelnej zelene na území mesta o novo vybudovanú plochu na výmere asi 8 ha
- Rozšírenie absentujúcich verejných prírodných formácií pre krátkodobé odychovo - rekreačné aktivity na východnej strane mesta.

V rámci realizácie projektu došlo k výmene a k odkúpeniu pozemkov od súkromných vlastníkov a k založeniu vegetačnej formácie podľa zásad zakladania lesa s cieľom budúceho výchovného tvarovania na lesopark, resp. prímestský parkový les osobitného určenia. Plocha zeleného pásu bola doplnená prírodným mobiliárom a v rámci plochy boli vymedzené plochy pre voľný výbeh psov.

Po realizácii projektu došlo k zvýšeniu pôdoochrannej, hygienickej, relaxačnej a estetickej hodnoty riešeného územia, k zvýšeniu množstva zelene na území mesta o 8 ha, zvýšeniu celkovej pohody bývania v dotknutej lokalite, zabezpečeniu filtračnej a ochrannej funkcie pre kvalitu ovzdušia v lokalite. Založený zelený pás zároveň predstavuje nový úsek biokoridoru na území mesta.

Spolupracujúci partneri: štátna správa
Kontaktná osoba: Ing. Ľubica Králiková,
Ing. Jarmila Garaiová, MsÚ v Trnave

Obec Zábiedovo

Kraj: Žilinský

Okres: Tvrdošín

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 822

Výmera katastrálneho územia (ha): 1798

Webová stránka obce: www.zabiedovo.eu

Charakter sídla:

Obec Zábiedovo patrí medzi obce hornej Oravy s nižším počtom obyvateľom. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z daňového súpisu v roku 1567. Obec, založená na valaskom práve, je situovaná v Skorušinskom pohorí, v hlbokéj doline potoka Zábiedovčiek, v členitom teréne s pomerne náročnými podmienkami na obrábanie pôdy a zachovanými terasovými poličkami. Ide o typické vidiecke sídlo a obecná samospráva sa maximálne snaží o zachovanie tohto vzhľadu, napríklad aj vylúčením výstavby bytových domov.

Geografická poloha:

Nadmorská výška: Stred obce 670 m n. m., maximálna výška na južnom okraji k.ú. 1192 m n.m., minimálna výška na severnom okraji k.ú. 605 m n.m. Obec Zábiedovo sa nachádza na severe Slovenska v blízkosti poľských hraníc. Patrí do Žilinského kraja, obvodu Námestovo, okresu Tvrdošín. Má dve časti - miestnu časť Zábiedovo a miestnu časť Hámričky.

Dobry príklad z praxe:

Program environmentálne uvedomelého občianstva

Program environmentálneho uvedomelého občianstva bol zameraný na zvýšenie environmentálneho uvedomenia obyvateľov obce. V rámci tohto programu začala na jar roku 2007 v hornooravskej obci Zábiedovo pôsobiť Detská polícia. Dôvodom realizácie projektu bolo veľmi pomalé pridávanie sa občanov k separovaniu odpadu. Netradičným postupom - výchovou starších mladými, sa vedeniu obce podarilo zvýšiť počet domácností, ktoré separujú odpad z 33% na viac ako 77% už v prvom roku.

Prednášky pre obyvateľov obce. (Zdroj: Archív OcÚ Zábiedovo)

Obec Zábiedovo. (Zdroj: Archív OcÚ Zábiedovo)

V rámci projektu bola zriadená webová stránka obce so zverejnením dokumentov týkajúcich sa poriadku v obci a nakladania s odpadom. Vznikla detská ekopolícia vybavená označením a fotoaparátom, ktorá mala za úlohu sledovať separovanie odpadu jednotlivými domácnosťami, kontrolovať kvalitu a evidovať vyseparované zložky odpadu a jeho množstvo.

Realizovali sa prednášky zamerané na ochranu a tvorbu životného prostredia osobitne pre deti, mládež a dospelých s využitím notebooku a projektora so súčasným predstavením webovej stránky a spôsobom jej využitia obyvateľstvom. Obyvateľstvo bolo informované aj prostredníctvom relácií v obecnom rozhlase, letákov, obecných novín, verejných zhromaždení a médií. Pôsobením detskej ekopolície sa dosiaholo zvýšenie kvality separovania, samostatný zber komodít s nízkym množstvom dosahovaného separovania v bežnom zbere (tetrapak a kovové obaly) ako aj vyhľadávanie a likvidácia divokých skládok. Na získanie spätnej väzby obec použila dotazník, vďaka ktorému mohla porovnať dosahované výsledky pred a po ukončení aktivity. Zároveň obec uskutočnila anketu, na základe ktorej formulovala závery pre budúce obdobia. Najzodpovednejšie separujúce domácnosti boli verejne ocenené. Obec tiež ocenila víťazov ankety, osobitných zberov a výtvarnej súťaže. Naopak, domácnostiam, ktoré sa do separovania nezapojili, zvýšila poplatok za odpad. Cenou pre detských ekopolícajtoľ bol zájazd do Bratislavy.

Po oficiálnom ukončení projektu v októbri 2007 však pre záujem o pokračovanie trvá činnosť detskej ekopolície a ďalšie súvisiace aktivity dodnes. Obec sa tiež angažuje aj v iných environmentálnych aktivitách - Klimatická aliancia, Modrá stužka, Separujte s Hugom, Deň ekopolície (odovzdanie skúseností trojčlenným družstvám žiakov zo 14 škôl okresu spojené s ekologicky zameranou súťažou).

Spolupracujúci partneri: SAŽP Banská Bystrica, Environmentálny fond; Program obnovy dediny; Základná škola s materskou školou Zábiedovo 68; Občianske združenie Zábiedovčiek.
Kontaktná osoba: Ing. Ján Banovčan

Detská ekopolícia - ideme ďalej

Medzičasom došlo k rozšíreniu využívania biologicky rozložiteľného odpadu na produkciu kompostu a jeho využitkovanie tak obcou ako aj jej obyvateľmi, čo v konečnom dôsledku znížilo množstvo vyprodukovaného odpadu a súčasne znížilo spotrebu umelých hnojív na území obce.

Na území obce boli vybudované štyri jednoduché obecné kompostoviská ako príklady inšpirácie pre verejnosť a tieto boli umiestnené v areáli základnej školy. Súčasne boli zakúpené 3 kompostéry.

Propagácia projektu budovania kompostovísk bola zabezpečená prostredníctvom miestneho občasnika, relácií v obecnom rozhlase, letákov distribuovaných deťmi - ekopolícajntami do domácností, letákom s návratkou, ako aj na zhromaždení obyvateľov obce a rokovaní rodičovských združení. Vybudované obecné kompostoviská boli označené poučením o kompostovaní s logom POD a označením, že boli realizované v rámci POD. V rámci letákovkej kampane so súhlasom Spoločnosti priateľov Zeme sa použili aj ich materiály týkajúce sa odpadu. Do projektu sa formou návratky zapojilo spolu 40 domácností, ktoré prihlásili svoje kompostoviská. Údaje z návratiek verifikovali detskí ekopolícajti, z ich fotodokumentácie sa kompletizuje výstavka, ktorá bola sprístupnená verejnosti na novembrovom zhromaždení obyvateľov obce. Noví členovia ekopolície v rámci projektu získali reflexné vesty s označením a boli zapojení do realizácie projektu. Zapojené domácnosti získali vecnú odmenu s označením projektu - ceny boli odovzdané na novembrovom zhromaždení obyvateľov obce.

Obec súčasne rozbehla aktivity tzv. „Zeleného úradovania“ čím dáva verejnosti na vedomie, že sa snaží riešiť životné prostredie nielen vplyvaním na obyvateľstvo, ale aj na vedenie obce a zamestnancov obce (školenie úradníkov, využívanie obojstrannej tlačne, ekonomická tlač so šetrením tonera, využívanie ekologických čistiacich prostriedkov a pod.). Zároveň v posledných rokoch prešla vo svojej základnej aj materskej škole z vykurovania hnedým uhlím na zemný plyn a výmenou okien v obidvoch budovách sa znížila ekonomická náročnosť ich vykurovania, ale aj spotreba palív a produkcia exhalátov. Minulý rok bolo zrealizované zateplenie budovy OčÚ s výmenou okien a dverí, čo prispieva k ďalšiemu skvalitňovaniu životného prostredia a znižovaniu jeho znečisťovania. Obec tak naplňa aj svoje záväzky vyplývajúce z členstva v medzinárodnom združení Klimatická aliancia. Zapájaním verejnosti formou rôznych projektov tiež naplňa jednu zo svojich priorit, a to participáciu obyvateľstva všetkých vekových kategórií na veciach verejných.

Spolupracujúci partneri: SAŽP Banská Bystrica, Environmentálny fond; Program obnovy dediny; Základná škola s materskou školou Zábiedovo 68; Občianske združenie Zábiedovčič. Kontaktná osoba: Ing. Ján Banovčan

Obecné kompostoviská v areáli školy (Zdroj: Archív OčÚ Zábiedovo)

Mesto Zvolen

Kraj: Banskobystrický

Okres: Zvolen

Počet trvalo žijúcich obyvateľov: 42 286

Výmera katastrálneho územia (ha): 9 869

Webová stránka obce: www.zvolen.sk

Charakter sídla:

Zvolen je okresným mestom, administratívnym a spoločenským centrom regiónu, jedným z najdôležitejších dopravných uzlov Slovenska, centrom priemyslu, vzdelania, vedy a výskumu. Milovníci histórie môžu navštíviť miesta, kde sídlili uhorskí králi. Kráľovské sídla sú vo Zvolene hneď dve - Pustý hrad a Zvolenský zámok.

Geografická poloha:

Mesto Zvolen leží v oblasti stredného Pohronia, v juhozápadnej časti Zvolenskej kotliny, na sútoku riek Hron a Slatina. Sopečné pohoria Štiavnických a Kremnických vrchov lemujú Zvolenskú kotlinu od západu, Štiavnické vrchy a Javorie od juhu a Poľana od východu.

Dobry príklad z praxe:

Sadovnícka úprava okolia nového kostola na lokalite Hôrka (Zvolen, Sekier)

V rámci mesta Zvolen ide o mimoriadny priestor - vrch kužeľovitého tvaru s novo vybudovaným kostolom (r. 1994) na jeho vrchole. Kostol s príslušnou budovou fary z troch štvrtín obklopuje väčšinou spontánne sa vyvíjajúca vegetácia na poloprárodných lúčach. Z jednej strany tvorí kostol

Sadovnícka úprava okolia nového kostola na lokalite Hôrka. (Zdroj: MsÚ Zvolen, Autor: Ing. Libuše Murinová)

Mesto Zvolen. (Zdroj: MsÚ Zvolen, Autor: Ing. Libuše Murinová)

dominantu v súčasnosti dokončovaného Námestia Sv. Cyrila a Metoda. Takto vzniká nové centrum tejto mestskej časti tvorenej prevažne panelovými sídliskami a hustou zástavbou rodinných domov. Súčasne ide o jednu z mála plôch vnútri mesta s veľmi dobre zachovalou prírodou so zvyškami druhovo bohatých poloprárodných lúč. Preto bola táto lokalita v rámci Krajinného - ekologického plánu mesta Zvolen zaradená medzi priestory, ktoré by si mali zachovať svoj prírodný charakter ako „mestské biocentrá“.

V rámci projektu boli v lokalite vykonané drobné úpravy terénu a výsadby okrasných drevín v bezprostrednom okolí kostola na základe detailného projektu záhradného architekta. Z prirodzene rastúcich a dávnejšie vysadených krov a stromov bol realizovaný výber zdravých a vhodných jedincov a prevedené selektívne výrubu nadbytočných krovín. Zaburinené a dlhšie nekosené plochy boli odburinené, miestami terénne upravené a trávnatý porast bol obnovený tak, aby sa v ďalších rokoch umožnilo bezproblémové kosenie plôch. Popri troch existujúcich chodníkoch vedúcich ku kostolu boli vysadené lipové aleje a na otvorených plochách skupinky drevín s rešpektovaním trasy navrhovanej krížovej cesty. Výsadby drevín v rámci celej lokality prebiehali na základe existujúceho projektu. Odstránené boli depónie zeminy a založené boli trávniky na ich miestach. Lokalita sa kosí dvakrát do roka vo vhodne zvolených termínoch tak, aby sa zachovala a podporila druhová rozmanitosť s cieľom zachovať lúčny charakter s tromi obdobiami kvitnutia - na jar pred prvou kosbou, po prvej kosbe v lete, po druhej kosbe v lete a v skorú jeseň.

Spolupracujúci partneri:

Rímskokatolícky farský úrad, občania sídliska Sekier
Kontaktná osoba: Ing. Libuše Murinová

ZÁVER

Otázke biodiverzity, ako jedného zo svetovo najkritickejších zdrojov, je potrebné sa venovať predovšetkým na miestnej úrovni, pretože biodiverzitu ovplyvňujeme našimi každodennými činnosťami a zároveň teda táto situácia môže byť najefektívnejšie riešená práve prostredníctvom miestneho pôsobenia. Prežitie ľudstva je závislé od zdravých ekosystémov a ich biodiverzity a výrobcovia a spotrebiteľia na miestnej úrovni môžu prijať priame opatrenia na ochranu týchto neoceniteľných zdrojov.

Mestá zohrávajú v tejto otázke mimoriadne dôležitú úlohu: od roku 2007 viac než polovica svetovej populácie žije v mestách. Zároveň je biodiverzita ohrozená ako nikdy predtým, so závažnými dôsledkami na zmenu klímy, dostupnosť vody, potravín a mnoho ďalších ekosystémových služieb. Svetová mestská populácia je v súčasnej dobe zodpovedná za neprimerane veľké ničenie životného prostredia, pretože je zodpovedná za väčšinu produkcie odpadov a spotreby celosvetových zdrojov. Vplyv obyvateľov miest zreteľne siaha ďaleko za zemepisné hranice mestských aglomerácií. Ak sa súčasný stav nepodarí riadiť zodpovedajúcim spôsobom, súčasné činnosti a rast mestskej populácie budú neustále zrýchľovať bezprecedentné straty biodiverzity našej planéty⁶.

Mestá sú teda v oblasti ochrany biodiverzity dôležitými kľúčovými hráčmi. Každý z nás, či už je to pracovník mestského úradu, poslanec mestského zastupiteľstva alebo samotní občania, všetci hrajú v ochrane biodiverzity vo svojom meste alebo obci v jeho okolí dôležitú úlohu. Možnosť na ochranu biodiverzity na miestnej úrovni je skutočne veľa. Patria sem napríklad:

- Zahrnutie cieľov ochrany biodiverzity do územného plánovania;
- Presadzovanie rozširovania verejnej zelene a zvyšovania jej dostupnosti
- Starostlivosť o verejnú zeleň prírode blízkym spôsobom;
- Ochrana biotopov a druhov ako aj tvorba koridorov spájajúcich jednotlivé biotopy;
- Zahrnutie ochrany biodiverzity do kritérií verejného obstarávania;
- Informovanie a zvyšovanie vedomia občanov a ďalších kľúčových aktérov a podpora ich aktívneho zapojenia do ochrany biodiverzity; atď.

A práve projekt, ktorý sa realizoval v rokoch 2009 - 2011 pod názvom Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach: Európska cena Hlavné mesto biodiverzity mal za cieľ podporiť a motivovať samosprávy k aktívnejšej ochrane prírody a biodiverzity prostredníctvom súťaže a seminárov, ktoré boli organizované v každej krajine zapojenej do projektu, teda na Slovensku, v Nemecku, Francúzsku, Maďarsku a v Španielsku.

Prostredníctvom vyplnených dotazníkov mestá a obce podávali informácie, ako sa starajú o zeleň a biodiverzitu na svojom území, aké majú informácie o počte chránených druhov vyskytujúcich sa na ich území, aké nástroje a opatrenia majú zahrnuté v plánovacích nástrojoch a dokumentoch, či a ako sa zaoberajú problematikou zmeny klímy, ako informujú, vzdelávajú a zapájajú svojich občanov do ochrany životného prostredia a biodiverzity vo svojom meste / obci a mnohé ďalšie.

Po prečítaní dotazníkov a projektov doplnených o bohatú fotodokumentáciu, ktoré nám zaslali mestá a obce, môžeme skonštatovať, že sme boli príjemne prekvapení nielen počtom, ale aj kvalitou projektov, v ktorých sa mestá a obce zaoberá problematikou ochrany a podpory prírody a biodiverzity na svojom území nad rámec svojich povinností. V tejto brožúre sme sa pokúsili priblížiť aspoň niektoré z nich.

Zároveň dúfame, že predkladaná brožúra bude inšpiráciou aj pre ďalšie slovenské mestá a obce, aby prostredníctvom ochrany a podpory biodiverzity na svojom území vytvorili pre svojich občanov a budúce generácie zdravé a hodnotné územie. Samosprávy, ktoré sledujú tento cieľ, preukazujú zodpovednosť ako voči biodiverzite, tak aj voči svojim občanom a priamo prispievajú k udržateľnému rozvoju svojich miest a obcí.

⁶ Draft plan of action on cities, local authorities and biodiversity 2011-2020, including a Draft CBD Decision for COP 10 on Cities, Local Authorities and Biodiversity, Version: 27 January 2010, http://www.cbd.int/authorities/doc/CBD Plan of Action_2010_01_draft.doc

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

BF	- brownfields
CMZ	- Centrálna mestská zóna
DE	- Nemecko
ES	- Španielsko
EÚ	- Európska únia
FR	- Francúzsko
FSR	- Fond sociálneho rozvoja
HU	- Maďarsko
CHKO	- Chránená krajinná oblasť
ICLEI	- International Council for Local Environmental Initiatives
IUCN	- International Union for Conservation of Nature
MČ	- Mestská časť
MsÚ	- Mestský úrad
MŠ	- Materská škola
MŽP SR	- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NPV	- Národný poradný výbor
OcÚ	- obecný úrad
OZ	- Občianske združenie
POD	- Program obnovy dediny
PPF	- poľnohospodársky pôdny fond
REC	- Regionálne Environmentálne Centrum
REK	- rekonštrukcia
SAV	- Slovenská akadémia vied
SAŽP	- Slovenská agentúra životného prostredia
SK	- Slovensko
STaRZ	- Správa telovýchovných a rekreačných zariadení hlavného mesta SR
ŠkVP	- Školský vzdelávací program
ŠOP SR	- Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠVP	- Štátny vzdelávací program
TTP	- trvalé trávnaté porasty
TUR	- Trvalo udržateľný rozvoj
ÚMS	- Únia miest Slovenska
ÚPSVaR	- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VZN	- Všeobecné záväzné nariadenie
ZL	- zelená lúka
ZMOS	- Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ	- Základná škola
ŽP	- životné prostredie

ZOZNAM POUŽITEJ A ODPORÚČANEJ LITERATÚRY

Draft plan of action on cities, local authorities and biodiversity 2011-2020, including a Draft CBD Decision for COP 10 on Cities, Local Authorities and Biodiversity, Version: 27 January 2010, http://www.cbd.int/authorities/doc/CBD_Plan_of_Action_2010_01_draft.doc

<http://www.guardian.co.uk/science/2010/may/10/un-report-economic-impact-biodiversity?INTCMP=SRCH>

<http://aktualne.centrum.sk/veda-a-technika/clanek.phtml?id=1207666>

http://www.unep.org/urban_environment/PDFs/Ecosystems_and_Biodiversity_Role_of_Cities.pdf

http://fast10.vsb.cz/lepob/index4/handbook_sk_screen.pdf

<http://www.urbion.sk/ww2/wp-content/uploads/2011/01/%C5%A0tandardy-minim%C3%A1lnej-vybavenosti-obc%C3%AD-skr%C3%A1ten%C3%A9-znenie.pdf>

Ďalšie zaujímavé informácie z web stránok:

<http://www.uvtip.sk/slovak/uvtip/iseu/spp/index.php?pl=15>

<http://www.capital-biodiversity.eu/>

<http://www.rec.sk/>

<http://www.cbd.int/>

ZOZNAM TABULIEK, OBRÁZKOV A GRAFOV

Tab. 1: Mestá a obce zapojené do 1. kola súťaže „Hlavné mestá biodiverzity“ v roku 2011.

Tab. 2: Víťazi súťaže za rok 2011 vo svojich kategóriách.

Obr. 1: Mapa miest a obcí, ktoré sa zapojili do súťaže v roku 2011 (odlíšené farebne podľa počtu obyvateľov).

Obr. 2: Mestá, ktoré sa zapojili do súťaže v roku 2011 vo Francúzsku. (Zdroj: Les collectivités agissent pour préserver la biodiversité, 2011)

Obr. 3: Mapa zobrazujúca mestá, ktoré sa zapojili do súťaže v roku 2011 v Maďarsku. (Zdroj: A Biológiai sokféleség, biodiverzitás védelmének ösztönzése a Magyarországi településeken, 2011)

Obr. 4: Porovnanie počtu zapojených samospráv do súťaže „Hlavné mestá biodiverzity“ v roku 2010 a v roku 2011.

Graf č. 1: Kúpa, dlhodobý prenájom, výmena pozemkov s cieľom zabezpečenia ochrany prírody a krajiny.

Graf č. 2: Spolupráca mesta / obce s farmármi a poľnohospodármi

Graf č. 3: Ochrana historických krajinných štruktúr a tradičných zručností

Graf č. 4: Stratégia miest / obcí na zapájanie verejnosti do rozhodovacieho procesu v oblasti ochrany prírody a krajiny a územného rozvoja nad rámec legislatívnych požiadaviek

Graf č. 5: Suma všetkých stavebných aktivít uvádzaných mestami / obcami na zelenej lúke (ZL), brownfields (BF) alebo rekonštrukcie (REK), prípadne kombinácia týchto možností, uvádzané v hektároch.

Graf č. 6: Opatrenia miest / obcí zamerané na znižovanie emisií CO₂ a iných skleníkových plynov

Graf č. 7: Opatrenia miest / obcí na zmiernenie predpokladaných možných dôsledkov zmeny klímy

Graf č. 8: Počet podujatí zameraných na zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti životného prostredia organizovaných v mestách / obciach za rok

Graf č. 9: Pôsobnosť občianskych združení v mestách / obciach

Graf č. 10: Počet zistených chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov

Graf č. 11: Prírodný charakter miest / obcí, vyjadrený v percentách

Graf č. 12: Zastúpenie verejnej zelene v meste/obci v m²/obyv.

Graf č. 13: Dostupnosť údajov k indikátoru týkajúceho sa oficiálne chránených častí miest / obcí

Graf č. 14: Dostupnosť údajov k indikátoru týkajúceho sa prírodného charakteru miest / obcí

Graf č. 15: Dostupnosť údajov k indikátoru týkajúceho sa počtu informačných kampaní a akcií zameraných na zvyšovanie povedomia obyvateľov miest / obcí

Publikácia bola zostavená v rámci projektu
“Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach:
Európska cena Hlavné mesto biodiverzity“, ktorý v rokoch 2009-2011
realizovalo Regionálne environmentálne centrum pre krajiny strednej a východnej
Európy - REC Slovensko s finančnou podporou LIFE a MŽP SR.

www.capital-biodiversity.eu

